

Pravo bogastvo.

Potrebno zlo, tesno spojeno s človeškim življenjem je imetje, je denar. Čemu neki zlo? Imetje je pač nekaj prijetnega, saj čimvč imaš, temveč veljaš in tudi, saj je vse ono, kar spada pod rubriko imetje, mrtva stvar, nekaj povsem stvarnega, zakaj naj bi bilo toraj zlo? Ne, imetje ni zlo, zlo je le ona čuđna, a potrebna vez med človekom in imetjem. Zlo so vsi oni pojmi, ki jih ima človek o imetju, saj je v imetju osredotočena vsa sreča posameznika in blagostanje države. Kaj je človek brez imetja? Ničla, suženj kapitala, orodje, ki se ponuja, da ga uporabi srečnejši človek, da ga izrablja in izmožga iz njega vse moči za — bor denar, ki mu ga mogoče milostno vrže v klobuk, kot beraču miloščino, kot psu objedeno kost.

Kdor kruha odmerjenga ne jej — — —

Vsi smo sužnji denarja, eni več, eni manj, vsi smo odvisni od njega, a največji sužnji so oni, ki iščejo in najdejo srečo v večnem stavljanju na kup, ki izkoriščajo sočloveka, njega duševno in telesno moč, zato, da kopicijo svoje imetje.

Donaša denar res pravo srečo?

Ne, sreče ne kupimo, tudi če bi imeli toliko zlata, kolikor ga je bilo v predvojnem času nakopičenega v glavni londonski banki. Toda, če si zamore človek nabaviti in privoščiti vsaj vse potrebno za dušo in telo, vse ono, ki je spojeno neposredno s človekom, se šteje lahko srečnim. V pomanjkanju živeti ni prijetno in čim ple-

menitejši, čim finejših čustev je človek, temveč potreb ima. Toda izkušnje kažejo, da ne donša imetje nikdar popolne sreče in le redki zemljani so srečni. Eni imajo preveč želja — ti bi razsipali in razsipajo, če imajo kje vzeti; drugi si ne privoščijo niti potrebno, četudi imajo dovolj denarja, ker so, ali preskopi in jih osrečuje le denar, kot mrtva materja, ali so pa brezcutni, brez smisla za estetiko, le životarijo, gluhi in slepi za lepote božjega stvarstva, zato ne znajo denar uporabiti. — Denar prinaša le takrat srečo in blagoslov, ako kapitalist živi in pusti živeti.

Zamore biti revež srečen? Preogromno polje se mi odpira ob misli na ubožtvo, preveč tužnih slik vidim v neposrednji bližini in v daljavi, a grozne slike zrem tudi na tapetu bogastva. Zato ponavljam le vsebino nemške pesmi: Sreča je povsod, vedno te obdaja, le vidiš je ne, le čutiš in slutiš je ne. — Sreča je pojem, v tesni zvezi z osebnostjo. Najde jo le oni, ki doseže popolno notranjo skladnost, notranji mir. V koliko je zvezana ta notranja skladnost s zunanjem svetom, z imetjem, je zopet stvar posameznika in njega individualnosti. Vendar poglejmo nekoliko, v kakem medsebojnem razmerju živita revež in bogatin — oba otroka božja.

Že v starodavnih časih je bila obleka vidni znak ubožstva ali bogastva; dandanes je po večini ta znak še vedno v veljavi. Dokazov je

nebroj, saj čim dražja obleka na človeku, temveč poklonov je vreden. Če izvchajo pri človeku denar, so mu vsa vrata odprta, vse mu je dovoljeno, ker ceni se še vedno človeka le po imetju in ker kupi denar mnogo, tudi dobro ime, če je isto v nevarnosti. A vsi oni ne klanjajo se človeku, božjemu bitju, ne, klanjajo se mrtvi, brezčutni stvari, klanjajo se materji. — Koliko ponižanja je v tem oboževanju! Skoro da bi zamogel ljubiti človek smet, ako bi mu bila v korist? Da, ljubil bi jo tako napremir, kakor ljubi delodajalec svojega pomočnika, svojega hlapca dokler je zdrav, priden in skromen.

Dejstvo je, da zraste v človeku napuh, tiranstvo, kakor hitro se zaveđa svojega bogastva. Tedaj se čuti mogočnega gospodarja onih, ki po nesreči ali po revščini duha se niso povzpeli do zakladnic, ki nudijo človeku udobnosti — ki mu odpirajo vsa vrata — — —

Kapitalisti branijo te, vsled bogastva pridobljene pravice, zato nasprotujejo vzbujajoči se masi, proletarjatu, ne, zatirajo ga, ne pusté mu dihati svobodno, češ: »gospodar sem jaz, ki te obvladam vsled bogastva« — pridobljenega mogoče vsled pridnosti in skrbnosti, a največkrat vsled prebrisanosti ali brezsrčnosti — »gospodar sem jaz, ki znam in zmorem po-

rabiti vsa sredstva, da dosežem svoj namen, ti si duševni revež, zato te jaz lahko izmozgam, moraš mi biti pokoren, poslušen v vsem, sicer se ti bo gođilo kot jagnjetu, ki je vsled neubogljivosti zapadlo smrti. Vržem te na cesto, kaj meri zato, če pogineš?»

Ne te besede — dejanja, govorijo — — —

Taka je usoda tistih revežev, ki si ne morejo nikdar priboriti lastnega premoženja, ker jim manjka samostojnosti in strokovne izobrazbe, manjka jim iznajdljivosti, prebrisanosti ali — ker so dobri, ker živijo in pusté živeti.

Preveč hlapčevstva na eni strani — preveč gospodujoče sile in tiranstva na drugi strani. Ni čuda, če se vzbujajo v posameznih elementih nezadovoljnost, ki se širi in širi liki počasni valujoči reki. S silo hočejo ustaviti nje tok, mesto z ljubeznijo in sočustvom.

Težko je pač ohraniti pravo dostojanstvo potrebnega kapitala.

* * *

Živelo je nekoč bogato dekle, ki je na dan poroke razdelilo polovico svoje dote revežem. Dandanes tudi sipajo neveste med radovedneže le par vinarjev in bombone — mogoče iz ljubezni — mogoče le zato, da bodo govorili kako je nevesta dobra in bogata. A pravo bogastvo je le v ponižnosti duha in ne v denarju.

DEKLICA DAVNINE. J. JACQUIN. M. J.

MARGARETA, GOJENKA SAINT - GYRSKE ŠOLE ZA LUDOVICA XIV.

ANES Vam bom, ljubna stara mama, napisala štiri, pet... morda šest strani dolgo pismo. Kajti popisati Vam hočem veliko presenečenje, ki me je doletelo, najnavadnejšo in najčudovitejšo zgodbo, ki jo more doživeti tako prepsota, nizkakašena in plaha deklica kot je Vaša Margot, Vaša punčka, no — jaz!.. Mislíte se, da

sem predvčerajšnjim.. Toda ne, ne smem Vam vsega takoj povedati.. Začeti moram pri začetku.. Poljubljám Vas in Vas prosim, da me poslušate.

Najprvo Vam moram naznaniti, da je že mesec dni, kar ni gospa Brinon več naša prednica. Na mesto te suhe, stroge in ostre nadzornice je prišla gospa Leubert, ki je šele dvaindvajset let stara in je ljubka kot angel, sladka ko mleko in ki ima poleg svoje hoje tudi Vam podoben glas, vsled česar jo prav posebno ljubim.

To se je prav enostavno zvršilo, s čemer smo vse zelo zadovoljne.

Sicer smo srečne in če bi ne bili tako daleč vi, ljubna mamica, moj dragi atek in vi, bi bilo kar najbolje.

Znano Vam je že, da sem spalnico premenila. Zapustila sem najmlajše in moj rdeči trak pri obleki je postal zalen. Ko bom imela štirinajst let bo rumen, moder pa ko postanem sedemnajstletna. Potem pa še tri leta in spet bom lahko prišla k Vam, na naše staro stanovanje ob Cheru. Če preštejem na prste vidim, da se bo to zgodilo ravno, čez osem let! Moj Bog, kako daleč je še to! Naše postelje so trde, toda človek se že privadi. Odeje so prav tople in kadar bije v jutru ura šest, najdemo tisoče vzrokov, le da bi še lahko malo poležale pod tako blagodejno odejo. Najbolj pa se Vaši punčki skremži obraz, saj razumete, kadar se mora uniti v mrzli vodi. Kako pogrešam toplo vodo, ki sem jo imela v spalnici rdečih; toda zdaj sem stara že trinajst let! Da, ljubna stara mama... trinajst let!

Učim se računstva, slovnice, zgodovine, zemljepisa... tudi kvačkati in zlasti... kakor mala Ivanka, ki je pasla goske ob Cheru in se učila nabirati zelenjavo; o, vse to bi rada pokazala naši stari Marjani. Tudi znam postiljati postelje!

Med odmorem od dvanajstih do dveh bjezmo žogo ali pa se kegljamo. Če je slabo vreme pa igramo šah ali kaj podobnega. Pozabila sem Vam tudi povedati, da se učim igrati na klavir

in da je moj učitelj, gospod Nivers, ki je tudi naš organist, zmenoj zadovoljen. Zdaj pa, stara mama, veste vse, prav vse... razen one neverjetne dogodbe, kakeršne sploh nikdar še nisem doživela in ki je čisto svojevrstna... Mislite si, ljuba stara mama, da sem predvčerajšnim zvečer... Toda ne! To je čisto druga stvar in če naj moje pripovedovanje napravi kak vtis, moram pričeti s predvčerajšnim jutrom...

Ko je predvčerajšnega jutra zaklenkal zvon in smo vstale, je v našo spalnico vstopila gospa Maintenon. Ona pride često čisto nepričakovano: iz dvorišča se začuje drdranje njene kočije in vse pchitimo k oknu, pritečemo k njej, da jo pozdravimo, kajti vse jo ljubimo. Kako nam je naklonjena; zelo dobrosrčna je in vedno misli le, kako bi nas razveselila. Prepričana sem, da ji je ljubši Saint-Cyr kot pa palača v Versaillesu. si gotovo želela nje.

Če bi ne imela take stare mame, kot ste Vi, bi Ona je torej vstopila in se ozrla po učenkah. Magdaleno Pontgiband je opozorila, da ima na bradi liso od črnila, Henriki Vignale pa je rekla, da ni skrbno počesana. Nato je poklicala mene in mi dejala:

»Gospodična Charlieu, zakaj ste nocoj jokali?«

V resnici sem imela rdeče oči in konec nosu se mi je svetil, česar nisem mogla utajiti. Sklenila sem glavo in odvrnila:

»Oprostite, gospa, ne morem reči, da ni bilo ničesar, toda, da je bil, kak vzrok, pa tudi ne morem trditi!«

»Dobro,« je odgovorila stroga gospa, »jutri bova o tem govorile, pojdite gospodična! Toda preje pospravite svoje nogavice!«

Kaj hočete, ljuba stara mama, nisem se mogla odločiti, da bi povedala gospe Maintenon, da mi je vsled moje sestrične Henrike Glapion življenje v zavodu nezno. Tega tudi Vam doslej nisem nikdar omenila in kmalu boste uvideli zakaj Vam zdaj pišem o tem. Nikar se ne vznemirite... Da, da, ona je bila vzrok, da sem jokala. Predobro vem, da se ti dve družini ne razumeta, oziroma, da gospod Glapion ne ljubi gospoda Charlieuja mojega očeta in da gospoda Glapion, ki je hudoben, skop, nasilen in ki ga sovražijo vsi njegovi služabniki in vsi, ki pridejo z njim v dotiko, ne more razumeti gospod Charlieuja, ki je dobrosrčen, čuteč in plemenit ter ima okrog sebe same prijatelje. Tudi vem, da je nastal izrek: Tako se dva sovražita kakor Charlieu in Glapion. Priznam Vam, ljuba stara mama, da sem sklenila s pomočjo Henrike obe družini zopet spraviti... Ah, kako lep načrt! Pa kako malo časa je obstojal! Odkar sem prišla v Saint-Cyr me je moja sestrična le mučila.

Povedala sem Vam že, da starejša dekleta nadzorujejo mlajše deklice. Ko sem stopila k rdečim, je bila Henrika že pri rumenih. Vsako jutro je prišla v našo spalnico. Kaj vem, kako je vse uredila, toda moja voda je bila vedno

manj topla kot pri drugih. V obednici sem vselej dobila najslabši kos, kadar je bilo treba popoldne natrgati lipovega cvetja za bolnišnico in izrjavati korenja za kuhinjo, sem morala korenje izrjavati vedno jaz. Tudi je pripovedovala, da smo bili revni in da smo prebivali v porušeni koči in da je bil moj oče prisiljen oblačiti mušketerirsko opravo izza Ludovika XIII. da je lahko uporabil obleke, ki mu jih je bil zapustil njegov stari oče...

Kar nas je tu, ni nobena bogata in ravno radi tega nas je sprejela gospa v svojo hišo Saint-Cyr, pa navzlic temu so se norčevali iz mene in me nazivali malo mušketerko... kaj vem, kaj še vse! O, kar so počenjale druge, to ni bila zlobnost, toda kako zna biti kedo zloben, da se še sam tega ne zave!

Pred tremi dnevi pa se je vse pokvarilo!... Že ves mesec smo se pripravljale, da bomo pred kraljem igrale neko igro, ki jo je spisal veliki pesnik gospod Racine nalašč za nas in ki se imenuje Ester. Ali naj Vam povem, da me je osrečilo naključje, da naj sodelujem v zboru mladih Izraelčank in da se je gospa Nivers izrazila, da zelo ljubko pojem. Sam gospod Racine me je pohvalil in čutila sem se srečno, kot da sem med angelji.

Vsak dan je prišel gospod Racine v spremstvu svojega prijatelja gospoda Despréauxja in gospoda Moreau, ki je zložil godbo za zbor. Verjemite mi, stara mama, da smo bile zelo resne in da so nam solze stopile v oči, kadar sta Marija Veilhenuie in Magdalena Lastic v vlogah Estere in Assuerusa prednašale tako lepe stihe! Henrika pa je nastopala v vlogi Mardoheja.

Na predvečer predstave, so se pripravili za glavno skušnjo in že so začeli Izraelčankam razdeljevati note, ko se je hipoma gospod Moreau sklonil nad list, namršil obrvi in se ozrl na g. Racina, ki se je smehljaj in zmajeval z rameni. Tedaj se je približala gospa prednica; zardela je in rekla:

»Gospodična Margareta Charlieu ne bo več nastopila v zboru!«

Kot da bi vame treščilo, pomislite stara mama! Vsa zbegana sem se po vseh ozirala! Kako zlobno se je Henrika smejala. Takoj mi je postalo vse jasno: to je povzročila ona! Nastal je nemir! Jaz pa v jok! Začela sem plakati! Kot brezumna sem zbežala v spalnico, se vrgla na posteljo in ihtela vsa iz sebe! K meni je stopila gospa prednica in mi pokazala moje note, na katerih so stale sledeče besede:

»Moj Bog! Kako smešen je gospod Moreau v tisti zeleni obleki!«

Ali veste, ljuba stara mama, kaj sem odgovorila? Dejala sem:

»To je že res, da ima gospod Moreau prav smešno obleko; toda tega nisem jaz nikoli napisala!«

»Kedo pa torej?«

Glejte, ljuba stara mama, ali mi verujete, da nisem mogla na noben način izpregovoriti

ime Henrike — kajti bila je ona, to sem spoznala po njeni spremenjeni pisavi. Gospa prednica me je ostavila čisto samo. Vso noč sem pre jokala in zato ni čudno, če je gospa Maintenon drugo jutro videla, da imam rdeče oči in sveteč nosek.

Kajti tega dne se je prvič vršila predstava Estere. Lahko si mislite s kako težkim srcem sem odšla na vrt, ko sem pospravila nogavice v kot. Henrika pa se je veselila. Najraje bi jo razpraskala. Predstavljajte si, kako je moja bol narastla, ko je ob dveh popoldne dospela gospo da iz dvora. Oder je stal v drugem nadstropju, v predsobi spalnice. Dvorano so razsvetljevali prekrasni kristalni svečniki. Na desni in levi so bile gojenke. Tedaj pa je istopil sam kralj v spremstvu gospa Rechefoucauld, de Uoailles, de Brione, de Louvois in gospoda de Meaux. Kralj se je vsedel v prvo vrsto sam. Malo bolj zadaj je sedela gospa Maintenon. O, kako mi je bilo srce pri pogledu na ves ta sijaj! Tedaj pa se je predstava pričela! Oh, kako lepe perzijske, z dragulji in demanti obšite obleke so imele moje tovarišice. Magdalena Lastic je bila divna kot dan! Znova so se mi oči zasolžile, ko je začel v ozadju peti zbor Izraelčank... Tedaj pa mi je v glavo šinila izborna misel... Dejala sem si, da ne bom mogla prenesti nastopivše Henrike ker bi se od razburjenja onesvestila... in ker sem se nahajala blizu vrat, sem brez šuma izginila.

Ko sem stopila ven, je bil zunaj svetel dan. Čisto sem bila pozabila, da je bilo šele tri popoldne. Pri omreženih vratih je stražila vratarica. Prav debelo sem se ji nalagala:

»Kolarjevemu Karlčku moram nesti sirupa, ker ima ošpice!«

Ker je bilo vratarici znano, da nas gospa pošilja k bolnikom v vas, mi je odprla in tako sem bila na prostem. Na vso moč sem začela teči, pa ne k kolarjevemu stanovanju, temveč po cesti v Versailles... V glavi mi je kar gorelo in misli so mi zmešano begale. Nič več nisem hotela ostati tu uboga zaničevanka, nad katero se je Henrika zmogovito znesla. Bežala sem pred krivico, ki me je cropala moje perzijske obleke in nastopa pred kraljem in veste li, ljuba stara mama, kam sem se podala? Tekla sem k svojemu staremu domu, k vam, k svoji materi in k svojemu očetu. Zanašala sem se na svoje srce, ki naj mi bi kazalo pravo pot. Vstopila sem na prostran vrt in v dalji sem opazila kraljevo palačo. Še vedno esm tekla mimo dreves, a polagoma sem začela čutiti utrujenost in onemoglost, ki se me je vedno bolj polaščala. Nenadoma pa se je vse okrog mene zavrtelo, vse se je zabrisalo in zdrknila sem kraj poti na tla, nič več se nisem čutila, umrla sem...

Toda ne prestrašite se, stara mama, kajti, ko sem se prebudila, sem se nahajala v tako lepi sobi, kot si je ni mogoče predstavljati, sedela sem v velikem naslanjaču, glavo pa sem opirala na mehko blaznico, nad mano pa se je sklanjal... kdo? Ona, ki mi je zjutraj jezno rekla: »Gospodična Charliou! Pospravite svoje noga-

vice v kot!« Da, ona je bila, gospa, gospa sama! Prestrašena mi je držala pod nos razne soli in vznemirjena čakala, kdaj se mi blede ličeca pordeče.

Toda to še ni vse! Kaka zmešnjava, stara mama! Kaj mislite, kedo se je še poleg gospe zanimal za vašo hčerkico?! On, ljuba stara mama! On — kralj! Nisem se upala odpreti oči, toda dobro sem razumela ves pogovor. Zvedela sem, da je gospa vsa zardela od razburjenja, ko je zaznala za moj beg, in da je gospo Loubert pretresel živčni napad; zvedela sem še, da se je ves zavod in vsa vas odpravila iskat me in da me je na cesti našel neki konjenik, ki je jezdil pred kraljevo kočijo in da so me na vozu odvedli v kraljevo palačo in me položili na blazine poleg Njegovega Veličanstva!

Vseeno se moram odlčiti, sem se zbudila; zavzdihnila sem, zganila sem se ter se dvignila plašno in zmedeno oziraje se okrog sebe.

»Rešena je!« je vzkliknila gospa Maintenon.

»Da, da!« e dejal kralj, »vem za sredstvo, ki ozdravi mlade deklice. Prinesite prigrizek...« Čutila sem se že boljše, vedno boljše, že čisto dobro... spet sem bila ko jabolko rdeča, spet sem postala Vaša nekdanja punčka in zato se, stara mama, nikar ne vznemirjajte!

»Predno gospodična Charliou,« je dejala gospa Maintenon, »kaj pokusi, nam mora objasniti svoj beg...«

In tedaj sem povedala prav vse: da nisem imela dovolj tople vode, da sem dobivala slabo hrano, da sem morala puliti korenje, potem o zeleni obleki gospoda Moreauja in zakaj so me klicale »mala mušketirka« in zakaj sem imela rdeče oči in svetel nosek!«

»Ali ni gospodična Glapion,« je izpregovoril kralj, »ravno ista, ki se je zmedla v vlogi Mardoheja, da ji je Racine rekel: »Aha, gospodična, kako ste mi skvarili igro!«

»Da, Veličanstvo!« je odvrnila gospa Maintenon.

Ah, ljuba stara mama, kako zadovoljstvo! O, Henrika je slabo igrala in gospod Racine je bil ozlovoljen! Medtem pa so mi prinesli slaščic, sladkorčkov in peciva. Kralj me je posadil med sebe in gospo Maintenon. O, to je bila velika, velika čast, kajti nikdo ne sme jesti skupaj s kraljem. Okrog nas pa so bili dvorjaniki in dvorjanice. A, kako majhno sem se čutila, lahko si mislite, kaj ne! Pa kako sladke reči sem jedla! Tedaj pa je kralj vstal in mi resno dejal: »Gospodična Charliou, povejte v zavodu, da ste bili z nami na čedu. Prosim, pišite svojemu očetu, da mu kmalu kaj sporočimo, in da bo prejel dvorno obleko, ki je ne bo smel nikdo zasmehovati!«

Kralj je izginil tako hitro, da nisem imela časa zahvaliti se mu. In gospa Maintenon me je sama privedla nazaj v Saint-Cyr.

Od tedaj, ljuba stara mama, sem morala to dogodbo več kakor stokrat pripovedovati!

Kako so me ljubkovale, hvalisale in se mi las-kale. Velike in male, male in velike me obkro-žajo s prijaznostjo in naklonjenostjo. Henrika se mi kar najvljudneje smehlja. Vseokrog imam same prijateljice in srečna sem kakor kraljica. Glejte, ljuba moja stara mama, to je moje veliko

presenečenje: kralja sem videla, s kraljem sem govorila in kralj me je pogostil! No, kaj pore-čete vi?

Punčka vas poljublja in ostaja vedno Vaša
Margareta Charlieu.

LUIZA, DEKLICA IZ ČASOV REVOLUCIJE 1792.

Te strašne ure so zapustile v mojem srcu tako silen vtis, da še zdaj, ko po tridesetih letih zapisujem že davne spomine v ta zvežčič, ki bo obsegal toliko žalostnih listov in je namenjen mojim dragim, morem od minute do minute podožvljati vse prestalo in sicer s tako gotovostjo, da mi ne uide s spomina najmanjši drobec.

Nedelja, 2. septembra, je bila polna otožnosti. Iz Seine se je vzdigovala težka megla, ki je ovijala hiše v svojo haljo, in zagrnila solnce, to majhno okroglo in blede liso na sivem nebu. V naši stari hiši v ulici Hautefeuille sva bila sama, moj oče in jaz. Davi je že odšel naš zadnji sluga in tudi midva sva se pripravljala na odhod, s čimer sem bila zadovoljna. Okrog nas so se odigravale grozne stvari. Zakaj so nekega večera prijeli mojega strica in ga odvedli v opatijo, to strašno ječo, poleg našega stanovanja? Zakaj so na tem lepem trgu Ludovika XV. obglavili vse naše prijatelje: gospo Lussac, ki nas ni nikdar obiskala, ne da bi zame stopila v Palais-Royal, kjer so prodajali najslajše sladkor-čke; gospoda Saint-Gaulois, ki mi je podaril mojo veliko punčko, katero je oblekla šivilja naše kraljice, Roza Bertin; gospo Rivoire, ki mi je dala ljubkega Friqueta, papigo, ki ji jo je njen bratranec prinesel iz otokov; gospoda Jumilyja... vse, ah, vse, vse?

V moji deklinški glavi, ki je bila navajena le božanju in ljubkovanju je vsled tega zavlada strašna zmeda...

Pred par dnevi pa sem slišala, kako so šepetali, da pride zdaj vrsta tudi na mojega očeta... Ko so šli mimo nas, so prav tiho govorili. Na cesti pa so se ljudje šalili in namigovali na našo hišo...

Bilo je torej odločno, da zapustiva naše stanovanje in ob nastopajoči noči zbeživa na naše posestvo v Morvanu.

Toda proti drugi uri se je nenadoma začulo udarjanje po bobnu, kar je razburilo ves okraj, zvon pa je zaklenkal na vso moč; istočasno so se razlegali divji kriki in viki sovraštva, ki jih je razpenjena množica grozeče lučala na naša okna. Oče me je krčevito pritisnil v svoje naročje in mi rekel: »Vseeno te bom rešil. Pojdi!«

In tako sva morala zapustiti vse, kar je nama bilo drago: to staro hišo, kjer sem bila rojena, in te slike, ki so se mi tako ljubo smehliale podoba moje uboge pokojne mamice, ki zre name tako ljubeče; mojo sobico, kjer na posteljici spava ona lepa punčka in na kaminu z

rožnatimi marmornatimi cvetkami okrašeno uro, ki bije tako zvonko te žalostne ure. Ne, vsega ne bom pustila tu, ne bom pustila Friqueta, ki naju gleda tako nemirno, ko vidi, da sva razburjena obupana, in vsa zmedena. S seboj vzajem njegovo kletko in mu zabičim: »Molči!«

Na vrata so divje potrkali ljudje. Ulica pa je polna množice, ki tuli: »Smrt tem tu zgoraj!« Odkod ta druhal? Kaj hoče?

Treba se je udati opasnosti bega. Skozi mala vratica, sva stopila na ulico Serpente in tako sva bila zunaj! Oče me je prijel za roko in me vlekel skozi valove ljudstva; ko sva dospela na ulico La Harpe, mi je dejal: »Ne vzbujajva sumnje, da beživa!: in začela sva hoditi počasneje in mirneje. Krenila sva k Seini. Oba sva molčala, a meni je srce tako močno utripalo. V dalji se je še vedno čul plat zvona in udarci po bobnu! Trgovci so zapirali svoje prodajalnice, ljudje pa so hiteli k nabrežju in križišču Bucy. Dve ženščini, ki sta šinili mimo naju sta vzkliknili: »To zvonijo k pogrebu plemstva!«

Neki sadjar pa je dejal svojemu sinu: »Pojdi k opatiji, videl boš kako znajo domoljubi kaznovati sovražnike našega naroda!«

Zavila sva v ulico Huchette. Nenadoma se je razlegel močan krik: »Živel kralj!« Moj oče se je takoj ustavil. V obraz je bil bled kot to borno solnce, ki visi v megli nad našimi glavami. Friquet, ta nepremišljen ptič je izustil te nevarne besede, edine, ki jih se je naučil v svojem življenju. Izgubljena sva, če so naju čuli. Toda ne, k sreči je kraj zapuščen in moj oče mi je čisto mirno dejal: »Zakrij svojo kletko!« Takoj sem jo ogrnila s svojo haljo in spet odšla dalje.

Od nabrežja so se še vedno valili kriki: »Smrt jim!« Pospešila sva korake. Tam v ulici de Bücherie so klicali: »Na opatijo z njimi!«

»Če pridejo k nama!« mi je šepnil oče, »se me trdno okleni Henrika, kajti sicer se ne bova videla več!«

Ne, razpršili so se! Vsa sem spehana, zasopla. Trepetam kot list na veji. To so premočni doživljaji za enajstletno deklico. Moj oče ima v očeh debele solze. To hipoma se mu je obraz razjasnil: »O, da nisem že preje pomislil!« je vzkliknil, »dragica, le pogum, še par korakov, pa bo vse dobro!«

In hitela sva po ostrem, razgrebenem tlaku, da sem se spotikala in si ranila noge. Dospela sva v ulico de Bücherie in odtod na trg Maubert. Tu sva opazila nizko hišico, kjer so bili razstavljeni stari čevlji in novo usnje. Poleg

hišice so bila neka vrata. Moj oče jih je sunkovito odprl in nato sva vstopila...

Ravno je hotel neki mož oditi. Poleg njega je deklica mojih let in naju izpod lične bele z trobarvnim trakom obšite čepice začudeno gleda. Jaz pa sem spet prišla k sebi; spoznala sem svojo prijateljico Luizo in čevljarja Cirila, moža moje dobre dovilje Mathurine, ki je izdihnila tri leta pred smrtjo moje ljubljene mamice. Cirilu in Luizi sem skočila okrog vratu; in začutila sem tako radost in srečo, da je začel še Friquet, čigar kletka se je odprla, klicati: »Živel kralj!«

Če bi mi bilo za smeh, bi počila ob pogledu na Cirila, ki je stekel k vratom, se boječe ozrl po ulici in trdo zaprl sobo, pograbil kletko in jo zanesel v varen kotiček, kjer jo je dobro in dvakrat zatvoril in si slednjič obrisal čelo, ki so ga oblivale velike potne kaplje. Nato se je šele oddahnil. Luiza pa je smehljaje vzkliknila: »Aj, tvoja papiga je v ječi, državljanka Henrika!«

Toda zdaj nismo smeli izgubljati časa. Moj oče je pojasnil svoj položaj v par besedah: »Ciril«, je dejal, »znano vam je, da naju zasledujejo in nama groze s smrtjo. Na vsak način moram zapustiti Pariz in nikakor ne smem izpostavljati svoje hčerke nevarnostim, ki me bodo spremljale na begu... Vem, da ste vi pristaši novega mišljenja. Toda to vas ne ovira, da bi ne bili potščenjak. Ali dovolite, da ostane Henrika toliko časa pri Luizi, da pride lahko brez opasnosti k meni...?«

»Doslej je bila Henrika Luizina prijateljica,« je odvrnil Ciril, »zdaj pa bo kar njena sestra.«

Moj oče je čevljarju krepko stisnil roko, me z vso silo objel, objel tudi Luizo in odhitel ven, da bi mu mogla izreči kako besedo. Na ulici je odmevalo petje. Začula sem po tlaku zvenk sabelj. To me je tako prestrašilo, da sem izgubila zavest.

...Luiza je bila v resnici zelo dobrosrčna. Njen potisnjen nosek, njena rdeča ličeca in njeve poredne sive oči so jo delale kaj ljubko!

Zavzela se je, da nauči Friqueta klicati: »Živel narod!« Toda ni bilo prav lahko izvesti, kajti Friquet je trmoglavo vztrajal na svojem klicu: »Živel kralj!«, ki ga je ponavljal na vsa vprašanja, pa če smo ga tudi nagovorili: »Si že kosil, Friquet?«

Luiza, ki je bila vneta republičanka je vsakokrat zardela kot roža in se jezno okrenila k ptiču, ne boječ se njegovega kljuna, ter mu je s pestjo zažugala: »Ti papiga, vedi, da je prejšnji kralj v ječi in da te bom poslala na morišče, če boš še ponavljal te besede!« Pristavila: »Torej, reci: Živel narod!« A Friquet je vselej nato odvrnil: »Živel kralj!«

Kako zabavo sva imele!

Sicer pa sva živele v največjem prijateljstvu. Medtem ko je Ciril ves dan popravljal stare čevlje, sva midve oskrbovali gospodinjstvo. Tu mi niso stregli kot kaki princezinji in sem bila s tem prav zadovoljna. Skratka, čutila bi

se vso srečno, če se le ne bi spomnila svojega očeta, ki mi ni pisal še ničesar.

Toda polagoma je postajal Ciril vznemirjen. Često je stopil k vratom. Opazivši, da je vedno bolj mračen, mu je Luiza dejala: »Oče, nekaj ti ni prav!«

Nekega jutra — 22. septembra — smo seznanili »kaj ni prav.« Po zajuterku je nama Ciril dejal: »Otroka, gotovo me sumničijo, da skrivam neko plemenitašino. Že nekaj dni opažam da se smukajo okrog moje hiše vohuni... Čujta me: jaz grem v Charonne, kjer imamo nekaj zemlje. Pogledal bom, če je grozdje že zrelo in če je hišica v dobrem stanju, jutri pa se bomo začeli pripravljati na trgatve.«

Po teh besedah je Ciril vzel palico, klobuk in velike čevlje, ter odšel.

Sprva je šlo vse v redu... Ko pa se je bližala tretja ura se je vse obrnilo na slabo. Luiza, ki je gledala skozi okno na cesto, je nenadoma vzkliknila: »Kaj neki oni opazujejo našo hišo? Glej no, nekdo prihaja!«

Zdajci je naju osupnil udarec s puškinim kopitom po vratih. Luiza se je razjezila kot mačka kadar je huda, namršila obrvi in brez obotavljanja duri sunkovito odprla.

Mož na pragu je začuden stopil par korakov nazaj. Bil je upornik, oborožen s puško in dolgo sabljo, na glavi pa je imel rdečo čepico. Spremljalo ga je dvanajst mož.

»Kaj hočete?« je vprašala Luiza.

»Zahtevamo,« je odvrnil upornik, »sovražnike naroda, ki jih skrivate tu!«

»Kedo ti je, državljani, povedal, da skrivamo pri nas sovražnike naroda?«

»Že osem dni opazujem vašo hišo... Često slišim krik: »Živel kralj!« No, zdi se mi, da ta gotovo ni domoljub!«

»Res je!« so pristavili ostali in se približali.

Luiza pa je v tem izvršila gotov naklep.

»In če vam izročim onega,« je odvrnila, »ki kriči »Živel kralj!« ali nam boste potem dali mir?«

»Da!« je odvrnil oni z dolgo sabljo.

Moja prijateljica je šla po Friqueta, in ga prinesla k vratom: »Glejte ga, tu je sovražnik naroda!«

In moja uboga papiga se je vsa zbegana otepala in vriščala: »Živel kralj! Živel kralj! Živel kralj!...«

Mož je osupnjen obstal, ostali pa so izbruhnili v smeh. Le Luiza se ni smejala. Bila je vsa blede od jeze in tresla se je v lice. Friqueta je vrgla v sobo nazaj, prekrižala roke in zaklicala:

»Ali vas ni sram, da sumničite Cirila Grapina in njegovo hčer izdajstva? Ali veste, kedo je ta, ki vas je privedel semkaj? To je najzlobnejši potepuh v vsem okraju! Mi, da smo nezanesljivi državljani?! Namesto, da bi blatili poštene ljudi, bi vam bolj pristojalo, če se vsi, posebno pa ta, podaste na mejo k Dumcuriezjevimi četami, da boste sovražnika, ki je vpadel v Fran-

cijo, izgnali! Moj osemnajstletni brat pa je prostovoljno šel na vojsko za narod in bo zanj mor- da žrtvoval tudi svoje življenje, vi, bojazljivi pa prihajate k nam z grožnjami! O, ali vidite zdaj, kako nezanesljivi državljani smo?!«

Možje so začeli svojega ponižanega vodi- telja gledali postrani, toda mahoma je njihovo pozornost obrnil nase močan trušč... Na konju je prijezdil konjenik, ki je zaklical:

»S poti! Jaz sem Dumouriezjev sel!«

Napravili so mu prostor. Luiza pa je vzklik- nila: »O, Jean Bernaudin!«

Sel se je obrnil in za hip obstal:

»Dober dan, Luiza. Povej svojemu očetu, da je Dumouriez porazil sovražnika pri Val- myju in da je tvoj brat ranjen, toda rana ni nevarna!«

Nato je spet brzo odjezdil. Luiza pa je zdaj s solzami v očeh ponovila:

»No, ali vidite, kako slabi državljani smo!« Toda možje je niso več poslušali. Vdrli so za Dumouriezjevim slom in vsi navdušeni vpili: »V konvent, v konvent!«

Midve sva bili rešeni. Drugega dne sva sa nastanile v Charounu in šele avgusta 1794. me je prišel moj oče iskat iz dveletnega pregnan- stva.

Luiza je vedno pri meni. Še vedno mé kliče: »Državljanica grofica Ligneul!«

Friquet pa še živi, toda od onega usodnega dne, ko bi bil kmalu postal žrtev svoje zvestobe do kralja, se ne oglasi nikdar več.

DELFINA, IZ DOBE OBNOVITVE.

Pri nogah prav stare in slabotne prababice je sedela njena vnukinja. Desetletna deklica je poslušala petindevetdesetletno stanko.

Zunaj je bilo krasno vreme: dvojna vrata pri balkonu so bila na stežaj odprta. Nebo je bilo modro, in nenadoma je na sinjino pribrenčala velika muha: aeroplan. Stanka je dvignila tresočo ropo proti nebu in dejala:

»Roža, videla sem prvo železnico, ki je ste- kla in prvi aeroplan, ki je poletel v zrak in če dočakaš kedaj mojo starost, o kako čudovite stvari boš še doživela! Tedaj boš domela, da so najlepše zgodbe one, ki so resnične in da so te meglene vile, ki o njih pišejo knjige, ki te vso očarajo, prav neznatne in skromne osebe; spo- znala boš, da so ona čudotvorna bitja, ki preo- bražajo svet, priprosti ljudje, ki so jim obrazi o- črneli od dela, ki imajo raskave roke in jih vidiš, kako se zvečer vsipljejo iz visokih poslopij, kjer puhajo donebesni dimniki črne oblake pod nebo.

Od onega dne, ko je njihov davni prednik napravil tisto sekuro iz kamena in vrč iz ila, ki jih hrani tvoj oče v stekleni omarici, je poteklo tisoče in tisoče let. Šele naporno, končno delo je stvorilo dobo, ki v njej živiš ti. Vidiš, Rožica, zgodbo teh vil in teh čarovnikov se moraš nau- čiti in ne drugačne. Danes pa ti bom povedala, kako sem se z njimi seznanila.

Živela je deklica, ki ji je bilo ime Delfina. Naj ti kar povem, da je bila ta Delfina kratko- malo tvoja prababica, ki je imela tedaj deset let.

Delfina je imela zelo številno družino: očeta in mater in tri strice, strica Benjamina, strica Božidara in strica Aristida. Vrhutega seveda mnogo bratrancev in sestričen: Adelo, Julijo in Katarino, ki so bile hčerke strica Aristida; Vik- torja, Alfreda in Rozalijo ki so bili otroci strica Božidara.

Stric Božidar je bil kraljevi notar. Kako me je mikala njegova velika verižica pri uri in nje- gova zlata očala! Stric Aristid je uspešno trgo- val s konji in bil zelo lepo oblečen. Ta dva sta

bila najuglednejši osebnosti našega kraja. Del- finin oče pa je bil ponižen in priprost rudniški delavec. In radi tega nista hotela strica Aristid in Božidar občevati s svojim bratom Petrom in tudi Julija, Adela, Katarina, Alfred, Viktor in Rozalija se niso hoteli igrati s svojo sestrično Delfino. Stric Benjamin pa je potoval po svetu in že deset let ni bilo nobenega glasu o njem. Moji starši in jaz smo stanovali v majhni hišici, ki jo je ovijala divja trta. Na strehi je klopotal mlinček na veter, ki sem ga po cele ure gledala z največjim zanimanjem. Na dvorišču so rastle solnčnice, na koncu vrta ob seči pa so tekle trač- nice Saint-Etienne-a v Lyon, po katerih so vo- zili konji s premogom obložene vozičke. To je bilo prav zabavno in nikoli se nisem dolgočasila. Vsak drugi ali tretji dan sem šla na poštni urad, da bi videla kraljevo pošto, ki je pridrdrala z ve- likim šumom. To so se vozili ljudje v Pariz in vse sem opazovala z največjim občudovanjem. Hlastno so izstopali, hiteli po okrepcila, v nagli- ci zajuterkovali, hitro so spet zasedli svoje pro- store, nekateri v vozu, nekateri na strehi. Vrata so se šumno zaprla, zvončki so zapeli, konji se zganili in voz je bučno odrdral. Potem pa je u- lica spet utihnila, nastopil je mir, radovedneži so se vrnili domov...

Kadar se je moj oče zvečer vrnil od dela nam je pripovedoval o g. Séguinu. G. Séguin je bil inženir v rudniku v Rive-de-Fier. Kadar je g. Séguin izpregovoril, se mu ni upal nikdo opo- rekati. G. Séguin je imel izvrstne zmožnosti in nihče ni upal dvomiti o tem. G. Séguin je na ti- homa pripravljaj neki stroj. Kak stroj? To je bila skrivnost; moj oče mu je pomagal, bil mu je zvest zaupnik. Lahko si misliš, kako sem bila na ta stroj radovedna. »To bo presenečenje!« je vzklikal moj oče.

Toda medtem sem nekega jutra dočkala neko drugo presenečenje. Iz Indije se je povrnil stric Benjamin, bogat kot Krez! To je bilo proti koncu avgusta; pripeljal se je bil s pošto. Objel je vse tri svoje brate: mojega očeta, strica Aris-

tida in strica Božidara. Še istega dne, je kupil neko graščino, ki je bila blizu Givors-a na prodaj in potem je za par mesecev utihnila vsaka govorica o njem.

Proti koncu nekega meseca, pa je dospelo pismo, v katerem je moj stric povabil na svoj grad vse svoje nečake in nečakinje. Tudi mene je povabil, mene, preprosto Delfino! Vsa sem bila iz sebe, tako me je to zveselilo. Doma so se posvetovali, kako obleko naj oblečem. Sicer niso bili petični, toda zaradi strica Benjamina se je že spodobilo žrtvovati se... Nato so se posvetovali, kako naj se odpravim o Givors. Tega dne namreč ni vozila pošta, mi pa nismo imeli ne voza, kot stric Aristid, ne kočije kot stric Božidar. Moj oče pa se je smehljaj in dejal, da že ve, kaj bo ukrenil in da se ne smem vznemirjati.

Konečno je napočil slavnostni dan. Ob osmih zjutraj sem vstala. Ko sem se oblekla, sem začula na ulici šum: Dvignila sem zaveso: tam sta čakali dve kočiji z mojimi bratranci in sestričinami! Ah, kako krasno so bili opravljeni! Toda, ker ne poznam ljubo sumja, sem se oblekla po svoje, vzela s seboj dežnik in bila čisto zadovoljna. Mati me je še objela in mi podala košarico rekoč:

»Tu so slaščice za strica Benjamina!«

Oče pa me je prijel za roko in me peljal v delavnico: »Glej, pokažem ti stroj, gospoda Séguina!«

Poleg delavnice sem videla tri železniške vozove, ki so jih po navadi vlekli konji po tračnicah, zdaj pa je na njihovem mestu stala prav čudna, nerazložljiva stvar: na štirih kolesih je stalo vozilo z železnimi ploščami obito, na koncu pa je molel visok dimnik.

»To je,« mi je pojasnil oče, »stroj g. Séguina!« jaz pa sem bila razočarana, a oče se mi je smehljaj. Objel me je in rekel: »Vse življenje boš pomnila današnjo vožnjo!«

Nato me je posadil v železniški voz na klopico in pokazavši na stroj je zaklical: »Peter, na pot!« Oče je obrnil neki ročaj: puh sopare je žvižgajoče šinil v zrak, iz dimnika pa se je pokadil črn oblak in... Ah! ljuba Režica, saj ti ne morem povedati, kako je bilo moje začudenje, strmenje in groza, ko sem videla, kako lahno in počasi drsi po tračnicah stroj g. Séguina in vleče za sabo železniške vozove... Šlo mi je na jok in na smeh, vse obenem. Niti premakniti se nisem upala in vsa sem trepetala.

Nenadoma sem opazila, da smo na koncu našega vrta, kjer je stala mati in uganila mojo preplašenost. Oče ji je pomignil in že smo bili mimo. Zdaj pa se je začela vedno bolj hitra vožnja.

Vsi vaščani so leteli skupaj, da bi videli to nenavadno stvar: stroj, ki je vozil sam od sebe! Pa že smo bili na poljani. Polagoma sem se pomirila in se začela veselo čuditi in radovati. Poljedelci so prenehali z delom in zrlji za nami.

Nekateri so nas pozdravljali, drugi pa se prekrizavali.

Gospod Séguin pa se je smehljaj, moj oče pa je mel roke.

Od časa do časa je moj oče odprl vratica in vrgel v peč kose premoga... Na obeh straneh so bežala drevesa v Rive-de-Fier...

Tedaj pa se me je polastila tesnoba. Kako se bomo ustavili. In znova sem postala nemirna. Pa vendar, kako preprosto je bilo vse to! Ko smo pridrdrali do grička, ob vznožju katerega je stalo poslopje strica Benjamina, je moj oče spet zaokrenil ročaj, stroj se je začel ustavljati, drsal je vedno počasneje in se slednjič ustavil. Gospod Séguin me je vzel v naročje in me postavil na zemljo, oče pa mi je dejal: »Objemi v mojem imenu strica Benjamina!«

Stroj je zažvižgal, zaropotal in oddrdral in tako sem ostala sama, nekoliko seveda prepadena, s košarico v roki.

Pet minut pozneje sem pozvonila v gradu. Ko so se vrata odprla sem zagledala na trati svoje bratrance in sestrične, ki so se smejali in skakali, poleg njih pa je bil vrtnar, ki je snažil drevored. Kaj naj storim? Kako priti do mojega strica? Opogunila sem se in vrtnarju dejala:

»Rada bi govorila s svojim stricem Benjaminom!«

»Pojdite, gospodična, z mano«, mi je odvrnil. »Vaš stric ima trganje v nogah in je zato v sobi.«

Nato me je odvedel skozi veliko stopnišče v prvo nadstropje v stričevo sobo. Stric je sedel v naslonjaču in iztegoval noge. Kar najvdaneje sem se mu poklonila: »Dober dan, gospod stric!«

»Dober dan, Delfina. Malo pozna si, nečakinja moja! Zamudila si zajutrek. Sedi!«

Vsa zardela sem sedla na klopico. Na kolena sem položila košarico, toda dežnika nisem vedela nikamor postaviti. Moj Bog! Kako sem bila v zadregi radi tega dežnika! Povedala sem svojemu stricu, da nismo tako bogati kot strica Aristid in Božidar in da nimamo kočije in zato, da sem se zakasnila.

»Toda zakaj ti niso tvoji bratranci ali pa sestrične ponudili mesta v vozu?«

»Ah, dragi stric,« sem zašepetala vsa zbegana, »moj oče je priprost delavec!«

Stric Benjamin je namršil obrvi: gotovo sem povedala kaj nespametnega! Ah, zakaj sem se odzvala temu povabilu, ah kako rada bi se zjokala, pa se nisem upala!

»Torej si prišla peš?«

»Ne, dragi stric, pripeljala sem se s strojem gospoda Séguina.«

Zdaj pa se je grozni gospod na vso moč zasmejal in me vprašal:

»Kak stroj g. Léguina?«

In pripovedovala sem mu vse, kakor se je zgodilo, in kako je g. Léguin zgradil ta stroj, ki je vozil čisto sam; in vse podobno; jezik se mi je razvezal in ta, ta, ta, ta... O, čudovito lahko sem govorila! Sama sebi sem se čudila! In moj stric! Slednjič sem umolknila.

»Moram videti stroj g. Léguina«, je dejal moj stric. No, kaj pa imaš v tej košarici?«

»Tu so slaščice, ki jih vam pošilja moja mama. Spomnila se je, da jih jeste zelo radi. Odišavljene so z oranžnimi cveti.«

»Kaj, tako dobro se spominja tvoja mama?«

Moj stric me je pobožal po licih in kmalu sem spoznala, da je bil z mano zadovoljen in da se mu je v očesu utrnila solza.

Spomini na mladostna leta so tako sladki tako dojemljivi...

»Pojdi, ni prav, da te zadržujem. Deklice tvojih let se ne počutijo dobro pri starcih kot sem jaz. Pojdi se igrati s svojimi sestričnimi in bratranci!«

»Če pustite, dragi stric,« sem odvrnila, »bi mnogo raje ostala pri vas in z vami.«

»No, zakaj pa ne, če hočeš.«

Kako lepo! Skozi široko okno sem videla drevored z ovenelimi jesenskimi listi; na obzidku sta stala dva ponosna pava s široko razprostrtimi repji in kričala. Na trati pa so se igrale moje sestrične.

Po velikem drevoredu sta resno hodila Viktor in Adela. Izmed vseh, sta me ta dva najbolj vznemirjala, ker sta bila kot plemenitaša in oba sijajno oblečena.

Moja obleka pa je bila tako preprosta! Ob štirih je pozvonilo k južini. Toda k stricu ni bilo nikogar. Sama sva povžila slaščice in jaz nisem bila najbolj sladkosnedna. Po južini zopet ni bilo

nikogar gori. Nadaljevali so igre na trati, jaz pa svoje klepetanje. Bojazljivost mi je povsem prešla. Ko je večer pozlatil nebo in zavil drevored v ogrinjalo senc, je nastopil čas odhoda. Sinovi in hčere mojih stricev so se prišli posloviti, toda nihče se ni zmenil zame.

Stric Benjamin pa je poklical svojega slugo: »Ivan, naprezite vozova teh otrok, pa tudi mojo kočijo. Zapeljali boste do Rive-de-Fiero in povedali mojemu bratu Petru, da ostane nečakinja Delfina pri meni, ker mi zelo ugaja. Čez nekaj dni jo privedem sam nazaj, da si obenem tudi ogledam tisti čudni stroj gospoda Séguina! — Zbogom, deca moja!«

Ah! Ubogi bratranci in sestrične! Kako so se jim zdolžili obrazi!

...Ko je moj stric Benjamin umrl, mi je zapustil zelo veliko premoženje. Svojo srečo sem dolžna majhni železnici gospoda Séguina, ki mi je omogočila nekega lepega jesenskega popoldneva obiskati strica na gradu Givors.

Mala železnica je med tem narastla. In ko sem ravnokar videla na nebu aeroplan sem mislila na vse tiste, ki so stvorili take priprave in stroje. Ime Séguin mi je ostalo za vedno v spominu, kot bo tebi ime Blériot, o katerem boš kot jaz tebi pripovedovala svojim vnukom in pravnukom.

O, moja Rožica, vsa bitja iz tisoč in ene noči so le uboga bitja v primeri s temi preprostimi ljudmi!«

O lepoti.

Ob pogledu na lepo cvetico, milega otroka, ljubko ženo se ti dozdeva, da je lepota, ki vzbuja ljubezen. Ako pa zreš nekoliko globlje, spoznaš, da je lepota v ljubezni in da vzraste lepota edinole iz ljubezni. Mati, ki se sklanja nad otrokom, usmiljena sestra, ki v požrtvovanju razteza roké, usta, ki šepčejo tolažljive besede izpuhtevajo lepoto. Ne vi-

diš te lepote, a občutiš jo. Tako mogočna je, da starikav ali nelep obraz zablešči v lepoti. Le iz ljubezni izhajajoča lepota je večno lepa. Vsaka druga zunanja navidezna in mamljiva lepota izgine prej ali slej.

Brez božje ljubezni bi bilo stvarstvo brez prave lepote.

BRITANKA IN ŠPANKA.

TRI sestre predstavljajo lepi spol velikobritanske države, Angležinja, Škotinja in Irka. Za tujca so si tako podobne, da prvi pogled. Angležinja je skoraj čista Germanka, bolj germanska kakor pa Nemka, po koje žilah se pretaka dosti odstotkov slovanske krvi. Škotinja in Irka pa imenujeta med svojimi predniki v prvi vrsti Kelte. Ko je bil Cezar na Angleškem, nekaj let pred Kristovim rojstvom, so bili tam sami Kelti; ko so pozneje Rimljani Anglijo zasedli, je bil njih vpliv prav majhen in čisto nič skoraj se ob prihodu Anglov in Sasov ni videlo, da so bili Rimljani sploh kdaj tam. Anglom in Sasom so se pridružili pozneje še Normani, ki so prišli na Angleško iz Francije. Po-

pisa prebivalcev iz tistih časov nimamo; šele dosti pozneje beremo, da je bilo prebivalstvo Anglije za vlade Henrika VIII. (1509—47) rdečelaso in sivih oči, podočne kosti so bile močnejše kakor so danes. O škotskih Kaledoncih vemo, da so bili plavolasí, včasih z rdečkasto primesjo.

Z leti se je prebivalstvo popolnoma spremenilo. Okoli in okoli valovi tam gori Atlantski ocean, podnebje je milo, iz morja pa prihajajo megle in sopare. In menda so prav te megle, razprostirajoče se enakomerno po vsej deželi, vtisnile sicer neenakim ljudstvom enoten pečat; ta je tako izrazit, da Britanko takoj spoznamo, in če je sto žensk skupaj, da pa ravno vsled te

enotnosti ne moremo takoj vedeti, kaero od treh sester imamo pred seboj.

Najbolj ostro izražena je pri Britanki lepa postava; posebno pri Angležinji. Ženske stavovite in brezhibne rasti so v veliki večini; vsled popolnosti postave prezremo manjše pogreške. O Britankah pravijo, če so lepe, so dovršeno lepe; če so pa grde, so pa tudi tako grde, da jim ni primere. Podaljšana gornja ustnica, nenavadno močne spodnje čeljusti in večkrat poševno stoječi zobje so glavni znaki takih bog-nasobvaruj.

Najlepše v obrazu Britanke so pač kot žamet mehke, pogosto modre oči. Vrat je večinoma vitek ali pa lepo zaokrožen. Gornji del telesa je brezprimerno krajši kakor dolnji, boki so fini. Nimajo pa Britanke lepih prsi in to jih kazi. Noge so manjše in lepše oblikovane kakor pri Amerikanki, vendar je težko najti res lepo in fino nožico. Pravijo, da je bilo prej to drugače, da je pa šport nogo povečal. Roke so dolge in ozke in ne preveč mesnate.

Razlike med tremi sestrami so v prvi vrsti tele: *Agležinja* ima drobne kosti, barva obraza je bela, jasna in čista, oblika pa ovalna. Oči so navadno sive ali modre, včasih tudi rjave, lasje pa plavi, le bolj poredko svetlorjavi.

Škotinja ima močne kosti, oči so visoko pod čelom. Obraz se vidi tenak in ozek, koža ni popolnoma čista; vidi se, kakor bi se hotele delati pege in se večkrat tudi res pojavijo. Šarenica je zelenkasta, lasje redki, svetli in rdečkasti. Postava je vitka, mesa malo, kosti dosti in močne so, rok in nog pa tudi ne moreš pohvaliti. Prsi ima še manj kot Angležinja.

Irka ima pa drobne kosti; kot Angležinja. Roke in noge so mesnate in čedne. Vse skupaj na Irki je bolj okroglasto in drobno z mesom podloženo; tudi obraz je okrogel, kazi ga pa zelo močna in dolga spodnja čeljust. Lasje so prav bujni, včasih rdečkasti, temnejši kakor pri Škotinji, pogosto tudi kostanjeve barve ali pa črni. Slovite so zelo številne krasotice črnih las, modrih oči in črnih trepalnic. Posebno lepo oblikovane so obrvi. Od vseh Britank ima Irka najpopolnejše prsi in najlepše zobe.

Kot četrto sestro bi omenili manj znano *Valizanko* s polotoka Wales (izgovori uejz.) Ima precej podobnosti z Irko. Postave je majhne, včasih tako majhne, da vzbujajo pozornost; barva kože je temna, lasje črni in temni, oči se črno svetijo, ustnice so tenke. To so njeni glavni znaki. Valizanka se ponaša, da je čista potomkinja Keltov, brez rimske ali germanske primesi. Od vseh Britank ljubi ona glasbo najbolj in sicer prav strastno.

Večkrat so primerjali Britanko z njeno polsestro, z Amerikanko; seveda je pa primera le mogoča, če mislimo pravo Amerikanko anglosaškega tipa. Oblike take Amerikanke so izrazite, oblike Britanke bolj nejasne, vrat Amerikanke je vitek, pri Britanki grško-okrogel, rame Amerikanke široke in ravne, rame Britanke okroglaste in viseče navzdol. Amerikanka se ob-

naša elegantno in je v nastopu popolnoma sigurna. Britanka je pa bolj nedoločna in ponarejena. Amerikanka zapoveduje in gospoduje, Britanka je pa bolj plaha in ponižna.

Hoja Britanke ni lepa, stopa trdo in moško; malokdaj hodi tako, kakor bi plavala, kot to pogosto opazujemo pri ženskah na jugu.

Samo sebe premagovati pa ne zna nobena ženska na svetu tako kakor Britanka. Toliko časa so jo vzgajali v samozatajevanju, da ji je to že kar prirojeno. Zdi se ti, kakor bi se vse Britanke držale načela: Nikdar ne pokaži tujemu človeku svojih čustev! Zato smatramo Angležinjo za mrzlo in mrtvo; pa ni tako. Nikjer na svetu ni dobrotelost tako razvita kakor v Angliji, nikjer tako lepo ne ravnajo s posli, z otroki in učenci kakor tam. Zato pa tudi pravijo, da gre čustvo Britanke bolj na široko in ne toliko na globoko. Nobena reč ji ni tako zoprna kakor sentimentalnost. Tembolj pa občuduje moč in močatost, in zato je najljubša njena zabava šport. Šport je obenem tudi izraz njene želje po neprestani delavnosti. Seveda je pa ne smemo iskati samo na igrišču; odlikuje se tudi doma in skrbi za otroke tudi v najmanjši stvarici. Dobra gospodinja pa ni, ima vse polno nepotrebnih poslov in je zmeraj v denarnih zadregah; in vselej mora pomagati mož. Silno veliko ima korespondence in piše kar naprej. Gostoljubnost angleške gospodinje ne pozna nobene meje, reči pa moramo, da je na Angleškem pri obedu vse nekam trdo, zmerno, zatajevalno in se nikdar ne razvije ona vesela, neprisiljena zabava kakor se pri nas. Za šport se Britanka tako zanima kakor nobena njena svetovna sestra. S tako vnemo se zažene v igro, da bi bila ta vnema na primer v gospodinjstvu vredna vse pohvale. Če se ji lasje razpleto ali pa ji pride obleka v nered, je to nič ne vznemirja; Francozinja bi tedaj prenehala, Britanka pa odneha šele takrat, ko je premagana. Poleg dolgov v gospodinjstvu jo tarejo tudi igralni dolgovi.

Preveč se na Angleškem pečajo s športom in premalo jim ostane časa za umstveno naobrazbo; vsaj širši sloji izobrazbo zelo zanemarjajo. Tako je tudi Britanka sicer zelo inteligentna, a le malo ve in zna, se nikakor ne more primerjati na primer s Skandinavko.

Umetnost ljubi iskreno, a samo v gotovi smeri. Strastno rada ima glasbo in je vendar popolnoma nemuzikalična. V slikarstvu je preveč osladna, kar je sicer čisto v nasprotju z njenim značajem. Visoko jo pa cenijo glede njenega poznanja literature in tudi glede njenega pisateljevanja. Koliko lepega nam je že njena fino čuteča duša naklonila v literaturi! Tudi v politiki je doma in se ji v tem ni treba bati nobene primere.

Britanka je odkritosrčna in ljubi resnico, je zvesta svojemu prepričanju, ima čtu za pravico in dolžnost in je neutrudljivo vztrajna. Napučno sodijo njeno pobožnost in nimajo prav, če ji odrekajo globino verskega čuta; Britanka

je globoko verna, samo malo preveč, bi rekli, navezana na gotove zunanje oblike. To je pa pač v njenem značaju. Očitajo ji uživanje alkohola, ki mu je marsikatera Angležinja zelo vdana, očitajo ji pohlep po denarju. Popoln ni pač nihče.

Njeno razmerje do moža je popolnoma drugačno kakor sicer pri Evropejках. Zakon iz ljubezni in ljubezen v zakonu sta sicer na Angleškem prav tako običajna kakor na kontinentu, a tam tega nihče ne pokaže; vse je skrito, in o ljubimkanju ali o sentimentalnosti ne vedo zakoni nič povedati, vsaj na zunaj ne. Žena je možu dober in ljub tovariš na poti življenja. To tovarištvo se pa ne kaže samo napram soprogu, temveč tudi napram otrokom in prijateljem. Zato je tudi težko reči, kdo je gospodar v hiši, mož ali žena. Čudom se bomo čudili, da je spričo opisanega angleškega značaja zakonska nezvestoba prav vsakdanja stvar in sicer, kar je še bolj čudno, ravno pri ženskah. Ker pa ljubosumnost na Angleškem ni doma, zatisne mož ali žena obe očesi; da se le ne izve, pa je dobro.

Nelepa angleška lastnost je družabno stremljivstvo in ga ni menda Angleža, ki bi bil brez te napake. Žena malega meščana se klanja ženi bogatejšega meščana, le-ta aristokratini, ta dvoru, dvor pa Njegovemu Veličanstvu Denarju. Včasih se javlja ta grda lastnost tudi v družini: mož, ki je poročil ženo iz »boljše hiše«, se da voljno voditi od nje. Sploh je češčenje zlatega teleta na Angleškem danes tako v navadi, kakor ni bilo nikdar poprej. Snubec najprvo pozive, koliko bo deklica imela dote, nato se zaljubi in potem poroči. Deklica zopet se poroči najrajši s kakšnim premožnim, na visoki stopnji stoječim možem. S tega vidika sodeč laže razumemo gorj omenjeno nezvestobo. Prejšnja solidnost se je umaknila stremljenju, da drugim imponiramo. Nikjer ne boš videl toliko umetnih dragih kamnov, pomarejenih las, izposojenih slik in klavirjev ter bleščečih drobnarij, kakor v odlični angleški družbi. Ljudstvo to vidi in seveda posnema. Ko je nekoč angleška kraljica malo šepala, so šepale takoj vse dvorne dame in za njimi vse odlične Angležinje. Kraljica je umrla, angleške dame so nosile žalno obleko in so prezirale druge Evropejke, ki niso smele nositi take obleke. Znano je tudi, da se res angleški moški svet oblači tako kakor kralj; in ko se je kraljeva hči sedaj poročila in nosi njen mož brke, so jih začeli nositi tudi angleški dverjani in drugi, čeprav proti svoji volji.

Zanimivo je tudi tole. Britanka z izredno skrbjo neguje svoje telo in se seveda vsak dan koplje; nobena stvar na evropskem kontinentu ji ni tako zoprna kakor pomanjkanje vsakdanje kopeli. Sama je torej snažna, glede okolice pa ni tako občutljiva. Sicer napravi vse, kar misli, da je potrebno; vendar pa naše oko zapazi marsikaj, kar nam ni všeč. Okna pri nas so vse drugače čista kakor na Angleškem, za drobnarijami na kredencah se skriva prah, pravtako

na kakem zakotnem hodniku pajčevina. Daljna okolica, na primer nesnaga na cesti, pa Britanca sploh ne briga. Da sem le jaz snažen, za drugo naj pa skrbijo drugi.

V obleki moramo ločiti premožne in revne. Revni sloji se oblačijo še slabše kakor pri nas: slabo blago, umazani trakovi, neokusne umetne cvetlice, nad vse priljubljena peresa in grde nakitnine; vse to nam priča, da je naravni okus na Angleškem še globoko pod našim. Nasprotno so pa dame — ladies — zelo elegantno oblečene; vendar pa moški na obleko več dajo kakor ženske. Zlasti zametujejo Britanke vse, kar bi jih oviralo v prostem gibanju; tako tudi fino spodnjo obleko, lepo perilo in šumeče krilo.

Čudno je razmerje med Britanko kot starejšo in Amerikanko kot mlajšo sestro. Ne ljubita se in se ne razumeta. Angležinja je Amerikanki nevoščljiva zaradi njene živahnosti, svežosti njene lepote, njenega prostega gibanja in njene brezbriznosti, posebno pa zaradi njenih dolarjev. Tu mislimo zmeraj le boljše sloje. Amerikanka je pa huda na Angležinjo zaradi njenih tradicij; prednosti rodbine in zaradi plemenite krvi. Britanka pravi o Amerikanki, da je vse pri njej površno, votlo. Amerikanka zopet pravi, da je Britanka polna predsodkov, preveč vdana možu, da nima okusa in da so njeni ideali pač čudni. Angležinji spet se ne dopade izgovarjava Amerikanke, zlasti ne njeno nosljanje. In tako je med njima neprestano nekaj, kar ju loči; pri tem se nam vidi Angležinja kot bolj vzgojena in bolj študirana, Amerikanka pa kot bolj naravna in brez predsodkov. Angležinja Amerikanko sovraži, ta pa Angležinjo zaničuje, oziroma, jo hoče z navideznim zaničevanjem ponižati.

Britanke vodijo žensko gibanje. Mi smo o tem že dosti pisali. Malo je poklicev, ki bi si jih ne bile že Britanke izvolile. Nastopajo kot zdravnice, zobozdravnice, živinozdravnice, advokatinje, kemikinje, narodne gospodarice slikarice, kiparke, kartografinje itd. Slabost vsake Britanke je takozvano »Poslano«. Pri nas bremo to večidel le, če se hoče kdo braniti, pri Britankah je pa pomen drugi, nekako tako kakor kak donesek za časopis. Zanimajo se v teh »poslanih« večinoma za kakšno omejeno snov, za družabne uredbe, za vzgojo otrok, poselsko vprašanje, za zakon, ali, kako je mogoče biti srečen tudi izven zakona, kako je mogoče voditi gospodinjstvo s toliko in toliko funti itd. Ženske na Angleškem potujejo tudi kot agentinje, menjajo denar, pokopujejo mrličke, kučirajo, snažijo dimnike, delajo puške, kujejo na naklu, opravljajo službo vratarja itd. Prav posebno vpludne pa niso; tako tudi ne prodajalka in ne natakarica; ta še vendar malo bolj, ker pričakuje napitnino.

Splošno lahko rečemo tole: Britanka ni samo ženska, ona je ženski apostelj in najbolj občudovanja vredno orodje propagande. Njena glava nima veliko idej; a ta ideja ki jo ima, je

močna in se ji je popolnoma vtelesila. Da svojo idejo razširi, premaga vse, se ne boji ne osmešenja in ne predsodkov, premaga celo prirojeno plašljivost in nese idejo na zbirališča, na javne odre, v najbolj oddaljene in najbolj negostoljubne kraje. Sicer je Britanka po našem kontinentalnem naziranju nekam čudna, a ima veliko dobrih lastnosti. Najlepša je ta, da hoče pomagati najširšim slojem človeštva, ne samo sebi in svojim najbližjim.

ŠPANSKO si po raznih pesmih in opisih navadno predstavljamo kot silno lepo deželo. Pa ni. Tudi o Španki imamo navadno napačne pojme, vse Španke merimo po Carmen. Kar pa ni prav. Ena tipičnih lastnosti Španke je pač strast in čutnost, a skoro nikdar ne moremo govoriti o nenravnosti. Če se ljubita fant in dekle, so dovoljeni edino le poljubi, in ljubica postane žena šele tedaj, ko ju blagoslovi duhovnik. Izjeme pravilo samo potrjujejo.

Bistven znak Španke je strast, ki se izraža zlasti v ljubezni; in tisoči narodnih pesmi se pečejo z ljubeznijo. Kakšna mora biti muka, ko si dva zaljubljenca po običaju dežele ne smeta blizu! Izključeno je, da bi mlad mož iz boljše rodovine smel deklico nagovoriti na cesti, in najsi se imata še tako rada. Sme pa govoriti z njo iz daljave in sicer v jeziku, ki pri nas ni znan: v *jeziku pahljače in cvetic*. Posebno s pahljačo ti zna mlada Španka toliko povedati, da se moraš kar čuditi. Tako, da drugi niti ne opazijo, pové sledečemu ji ljubincu prav natančno, če ga ima sploh rada in kako zelo ga ima rada, če je njeno srce že oddano, koliko časa bo moral še čakati, kdaj bo šla spet ven in kje jo bo spet videl; z eno besedo pové mu vse.

Življenje naroda se odigrava na Španskem skoraj izključno le v *javnosti* in želja po zabavi je brezmejna. Zdi se nam, kakor bi Španec sploh nikdar ne bil doma, če bi ne bilo treba jesti in spati. Zato tudi lahko razumemo, da jim na opremi stanovanja ni dosti; obiskati moramo že najbolj odlične aristokratske rodovine, če hočemo videti par sob, opremljenih okusno in s komfortom. Vse drugo je uborno, pusto in zanemarjeno. Povoda, da gremo od doma, je več kot preveč. Španec ni v hiši doma, temveč na sprehodu, pri obiskih, nakupih v prodajalnah, v kavarni, v gledališču, na korzu, na plesiščih, pri bikoborbah itd. Samo doma ga ne dobiš. In sicer vsi, stari in mladi, moški in ženske. Španec ni grozovit in vendar sledijo tudi ženske z največjim zanimanjem in z največjo slastjo krvavim bikoborbam. Pravijo, da je Špancu naslada za pogled krvi prirojena.

Če gre kdo pozimi ob osmih zvečer po cestah Madrida, se lahko prepriča, kakšno je domače življenje: vsa stanovanja so temna, le v najvišjih nadstropjih, kjer se revna mati v poštenem delu bori za kruh svojih otrok, brli samotna kučica. Sem in tja zapaziš luč tudi v sobah služinčadi, razsvetljene so beznice

pregrehe, sicer so pa vse hiše prazne, njih »stanovalci« se zabavajo zunaj kje. Za zabavo je tako poskrbljeno, kakor nikjer drugod, vendar pa še zmeraj ne dosti, vsi prostori do zadnjega so zasedeni.

Položaj ženske v rodovini in njen ugled med ljudstvom je tako zelo drugačen kakor pri drugih narodih, da ga težko razumemo. Na eni strani je ženska po malikovalsko ljubljena in opevana, prav viteški ravnaajo z njo; na drugi strani je pa sužnja, manjvredno bitje, ki ga nikdar ne seznanijo z modernimi idejami in ki se mora zadovoljiti s prav skromno izobrazbo. Ker je tako malo naobražena, jo imajo nekateri tudi za malo inteligentno; poznavalci pa pravijo, da je malo tako naravno inteligentnih in dovtipnih žensk kakor so Španke. Takoj vedo, kje je humoristična plat predmeta, o katerem govorimo, in tedaj vidimo kakor bi bili njih jezički potreseni s soljo in poprom. Dovtip in dobra volja sta razveseljiva darova tega srečnega naroda, ki ni nikdar v skrbeh, se nikdar ne briga za jutri; če ima le še za danes pest moke ali boba.

Lahko si s Španci prav dobro znan in vendar nikdar ne boš videl nobene ženske. Če ti je pa sreča mila in si prišel v rodovino, se razvije tako lepo tovarištvo, kakor ga mi bolj na severu sploh ne poznamo. Nagovarjajo se samo z imenom, besed »gospod«, »gospa« itd. ne poznajo. Znana beseda don in dona je običajna danes samo za predstojnice penzij, za gostilničarke, perice, stražnike itd. V domači družbi šele vidimo, kaj je »salero« Španke; salero se ne da prestaviti v slovenščino in pomeni toliko kot ljubkost, koketerija, dovtip, predrznost, vse skupaj. Če primerjamo Španko z Italijanko, se nam zdi Italijanka zelo umerjena, zlasti v primeri z moškimi. Španka je pa ravno narobe, živahna, gibljiva, razposajena. Njene oči so nekaj nepreračunljivega; divne so, ko zagledajo »gospodarja srca«. Eden prvih znakov Španek je koketerija, a kakšna! Kako zna vrteti glavico, metati poglede, se igrati z rokami!

V družini je doma najiskrenejše prijateljstvo; pač je mati po naših pojmih preveč prizanesljiva. Vendar je pa ta prizanesljivost samo izraz prave srčne dobrote, usmiljenja, čuvstva in ljubezni, na čemer je Španka tako izredno bogata. Da je žena možu zvesta, po opisanem ni dvomiti; zgodijo se izjeme; kje jih pa ni?

Kakšna je Španka? Postava njena je srednjevelika in izredno elastična. Koža je bela, z malenkostno rjavkasto, slonokoščeno otenjavo. Lasje so gladki, svetli in črni kot oglje, oči globokočrne in žareče, poteze sicer ostre, a na vseh straneh omiljene, čelo, nos in usta izrezana kar najfinejše, bradica okrogla in lična, prsi normalne in tudi polne. Obrvi in trepalnice so dolge in goste, zobje majhni in lepi. Lepota zob se kaže zlasti pri smejanju, in kdaj se Španka ne smeje?

Poglejmo še različne tipe Špank. Povsod po deželi vidimo dojlje iz dežele *Baskov*; so izred-

no gizdavo oblečene, sicer pa prav tako zanesljive kakor so *Galičank*, ki jim otroke prepustimo lahko brez skrbi.

V Kastiliji v srcu Španije, vidimo jako veliko blondink. Komur je znana španska zgodovina, se temu ne bo čudil. *Kastilke* so ponosne, vesele, polne, »salero« je pri njih posebno doma. Najelegantnejše in najokusnejše se oblačijo v Madridu, ki je pa pač odvisen od Pariza. Praviijo, da so Andaluzijanke na jugu Španije bolj živahne kakor Madridčanke ali če govorimo po špansko, Madrilenje. Poznavalci pa rečejo, da je to morebiti res, kolikor se tiče jasnosti, a sicer se glede živahnosti in duhovitosti z Madrilenjo ne dajo primerjati. Pač pa je *Andaluzijanka* brez dvoma lepša. Tam doli na jugu Španije

je sploh vsako dekle lepo; a oni fizični obraz madone se neprestano ponavlja in ga ne čutimo tako kakor bolj redko sejano lepoto Madridčanke, ki je ravno vsled te redkosti pikantna in miškavna. Soraj vse Andaluzijanke imajo črne lase, črne, bliskajoče se mandljeve oči, zagorelo, čisto barvo obraza, zelo čedno in gibljivo postavo ter prav *posebno lične in majhne roke in noge*. Oblačijo se okusno in ljubijo barve. Slavne so razposajene in zelo graciozne plesalke *Seville* (sevilje), enega najlepših španskih mest. Prav tako lepo plešejo tamošnje ciganke in so tudi prav tako graciozne in ljubke. Andaluzijankam podobne so ženske vrtno dežele *Valencia*, o kojih ognjevitem temperamentu in ljubosumnosti se toliko govori.

IZ CIKLA: PRAVLJICE IZ ORJENTA.

KRALJEVIČ HERID.

Kraljevič Herid je bil še jako mlad, ko mu je umrl oče. Skrb nad malim dečkom je prevzela njegova mati, dobra Sahib. Ker ni imela nobene bitja, komur bi lahko darovala svojo ljubezen, razen malega sinčka, je sklenila posvetiti vse svoje življenje v njegovo srečo in dobrobit. Njen mož ji je ob smrti zapustil veliko kraljestvo in ogromno premoženje, zato ji ni bilo težko skrbeti za dobro vzgojo svojega sinčka. Ko je bil star 12 let, mu je najela slavnega učitelja Haruna. Herid ga je verno poslušal in si kmalu prisvojil potrebno znanje. Ali ko je bil že blizu 20 let star in se je že bližal čas, da ga bo učitelj zapustil, je postal zamišljen. Povešal je glavo in hodil mrk okrog in nič ga ni veselilo. To spremembo je prva zapazila njegova mati. In nekega dne ga je vprašala:

»Kaj je mlademu Heridu, da se mu je zmračilo čelo in da mu je žalost napolnila srce?«

Herid je molčal, mati se je vznemirila. Pa je pomislila, da ima že skoro 20 let, in mu rekla:

»Ali je bil morda zakrit obraz nežnega angelja, na katerem se je vstavil pogled mladega Herida?«

Herid je spet molčal in le odkimal z glavo.

Še bolj se je vznemirila mati in boječe prišla za njegovo roko:

»Kaj je mojemu ljubemu sinku?«

Šele tedaj se je ozrl vanjo:

»Čujte, mati: berač si je bil zaželel zlatnik. Zaželel si ga je le zato, da bi ga imel, da bi ga lahko kazal okrog in se ponašal žnjim. A ko ga je imel, ni bil zadovoljen s tem, da ga le ima, ampak je šel in zlatnik zamenjal. Tudi jaz, mati, sem si zaželel znanosti samo zato, da bi se žnjo ponašal. A sedaj, ko jo imam, sedaj — kaj naj počnem znjo?«

Mati ga je vsa začudena gledala. Potem pa mu dejala:

»Učenika sem dala svojemu Heridu, da bi ga poučeval. Ali ga on ne more zadovoljiti?«

Herid je molčal. Pa je šel, poiskal svojega učitelja in stopil predenj:

»Harun čestiti, velika je tvoja učenost, a vendar nisem zadovoljen žnjo.«

Harunu se je zresnil obraz:

»Herid ni zadovoljen s svojim učenikom Harunom? O, Allah, Allah!«

»Napajal si me sedem let s svojo učenostjo. Sedaj mi pa povej, čemu mi bo!«

»O, učenost je veliko orožje v rokah človeka! Brez nje je človek — nič. Kaj je riba brez vode?«

»Ko pride pa smrt, ti vsa učenost nič ne pomaga, umreti moraš kakor tisti, ki je brez nje.«

»Ali v življenju ti je učenost vendar potrebna; postavlja te nad druge, ki so brez nje, pripravljajo ti pot vsekamor, učenost ti...«

»A vendar živi toliko ljudi brez nje. In zdi se mi, da so v življenju celo bolj zadovoljni in srečni tisti, ki niso nič učeni. Le jaz nisem zadovoljen. Čim več si prisvajam učenosti, tem več mi vstaja v duši dvomov, konca pa ni nikjer. In če vrhu vsega še ne vem, čemu vse to... Ne, Harun, s tvojo učenostjo ne morem biti zadovoljen. Drugo pot mi pokaži.«

Harun je privzdignil roki k ramam, kakor da bi se hotel ubraniti, in se rahlo priklonil:

»Pri Alahu, mladi Herid, druge poti ne poznam.«

In še tisto uro je zapustil hišo mladega Herida.

Herid pa se je povrnil k materi:

»Mati, učenik Harun me ne more zadovoljiti.«

Tedaj se je dvignila skrbna Sahib in rekla:

»Razglasila bom po svetu, da bogato nagradim tistega, ki prinese zadovoljstvo mojemu Heridu.«

Kakor je rekla, tako je storila. In ni trajalo dolgo, da se je oglasil alkimist Abdul, resnega obraza in temnih oči:

»Čul sem, da mori slavnega Herida nezado-

voljnost. Ako mi njegova milost dovoli, hočem poskusiti, ga bo li zadovoljila naša veda alkimija.«

In Herid ga je vprašal:

»Kakšna je ta veda?«

»Kamen modrosti iščemo vse življenje.«

»Ali ga ni še nihče našel?« ga je nezaupno vprašal Herid.

»Nihče še, slavni Herid, pa ga tudi ne bo nihče našel.«

Herid ga je pogledal, Abdul pa je nadaljeval:

»A to ni glavno; glavno je, da iščemo.«

Herid se je bolestno nasmehnil:

»Brezplodno življenje.«

In Abdul je šel.

Pa pristopil drugi, čarovnik Jusuf:

»Naša veda — prava veda. Alkimist le išče, a ne najde; mi pa iščemo in tudi najdemo.«

»Kaj pa najdete?«

»Vse. Poželiš si kup zlata — čarovnija ti pomore. Poželiš si lepih žensk — čarovnija ti jih da. Poželiš si — karkoli, vse, vse ti stori čarovnija, naša sveta veda.«

Herid ga je pazno poslušal, potem pa vprašal:

»Če si zaželim mir v dušo, ali mi ga čarovnija da?«

Jusuf ga je začudeno pogledal:

»V dušo? Duše mi ne poznamo in je ne priznavamo.«

Herid pa mu je jezno odgovoril:

»A jaz jo priznavam in jo tudi poznam, ker jo sam imam in jo čutim.« In je odslovil tudi njega.

Stopil je predenj derviš el Rašid, svečenik. Imel je dolgo sivo brado in rdeč nos in je svojo debelost komaj prenašal. Ko je govoril, je bil njegov glas resen:

»Sinko, posvetne vede te ne bodo zadovoljile, kajti le ena je pot do sreče: Alah! Pojdi v puščavo, Njega išči, kliči ga noč in dan, in moli, moli nevtrudno. Le tako se umiriš. Tako življenje te napravi zadovoljnega, ker je edino pravo.«

Herid je malo pomislil, potem pa vprašal derviša:

»Ali ti ne iščeš Alaha? Ali ti ne hodiš po tej edini poti?«

In el Rašid je prebledel in odšel.

Herid ni hotel nikogar več sprejeti. Njegova mati je postala žalostna in ga je začela tolažiti. A on je bil nevtolažljiv. Dvignil se je in je

šel ven. Ves razdvojen je hodil po neobljudenih poteh in razmišljal o ničnosti življenja. Zunaj ob csti, pod palmo, je zagledal lepega človeka, slabo oblečenega, ki je sedel na kamnu bos in s popotno palico v rokah in gledal veselo predse. Herid je stopil k njemu in mu vrgel miloščino. Ali on mu je vrnil denar s smehljajem:

»Pesnik Selim ne sprejema darov; pesnik Selim ni berač, bolj bogat je od tebe!«

Herid se je začudil:

»Ali pa veš, kdo sem?«

Selim se je nasmehnil:

»Eh, saj govori že ves svet o bogatem kraljeviču Heridu, ki je pa pri vsem svojem bogastvu vendar tako reven, da si ne more kupiti niti najmanjše zadovoljnosti. Tudi vsi tisti učenci, ki jih je dala poklicati skrbna mati Sahib, ga ne morejo zadovoljiti. Vidiš, meni ni treba takih zdravnikov, jaz sem bolj bogat.«

Herid je pristopil bliže:

»Čuj, učenik, če veš, zadovolji me ti!«

Selim se je ves čas smehljaj:

»Bil je pri tebi alkimist Abdul, ki ti je rekel, da postaneš srečen v iskanju kamna modrosti, a si ga odpodil, ker si spoznal tisto življenje za brezplodno.«

»Učenik!«

»In Jusuf, čarovnik, ti je ponujal zlata in žensk in prijetno življenje, a ti si bolan na duši ne na telesu, zato si tudi njega odslovil.«

»Učenik!«

»In prišel je k tebi dušni zdravnik, derviš el Rašid, ki ti je pokazal edino pravo življenje — v katero pa sam ne verjame, ker se po njem ne ravna.«

Herid je ponovno zaprosil:

»Čuj, učenik, če znaš, zadovolji me ti!«

»Glej, Herid, glej ptička na palmi! Ali slišiš, kako veselo poje? Pa ni bogat, ni slavljen, tudi ne učen. In vendar je bolj zadovoljen od tebe! Pojdi, Herid, in živi kakor ta ptiček, brezskrbno, veselo. Hodij — kakor jaz — iz kraja v kraj in čitaj iz odprte knjige življenja v božji naravi. Tam postaneš najbolj bogat, bogat na duši. In učen boš, po duši in po srcu učen. In Allaha boš začel spoznavati in ga hvaliti, ljubil ga boš — in to bo pravo življenje, mladi Herid!«

Herid se je zamislil. Dve gorki solzi ste zdrknili po glatkem licu. Potem pa je stegnil roko in jo pomolil pesniku Selimu:

»S teboj grem, učenik! Vodi me!«

Rasto Nemec.

NAŠA HRANA.

9. Sladkor in med.

Marsikatera gospodinja, mati je mnenja, da pokvari sladkor zobe, da povzročuje zaprtje in želodčni katar, zato ga otrokom odreka. V materinih rokah je usoda otrokova, od njenega znanja in razumevanja je odvisno otrokovo zdravje, le ona zamore slabotnega otroka s primerno hrano okrepiti ali z nepravilnim prehranjevanjem otrokovo zdravje pokvariti, uničiti.

Mati, ki hoče roditi in zrediti zdrav zarod, naj se pred vsem pouči o temeljnih zakonih gospodinjstva in zdravstva, da ne bo nosila teže odgovornosti radi lastne nevednosti!

Vprašala sem некоč ženo, čemu dodamo kavi in drugim jedem sladkor. Odgovorila je: »Zato, da jih osladimo.« Razjasnila sem jej, da je sladkor redilna snov, ki je obstoju našega organizma tako potrebna, kot mast, škrob in beljakovine. Če ga zaužijemo dnevno v primerni količini, pospešuje tudi prebavo.

Sladkor se nahaja v sadju v nevidni obliki, a izdeluje se tudi iz sladkorne pese in cukrenega trsja v različni obliki: prah, kocke itd. Dober sladkor je čist in se v tekočini kmalu raztopi; slaba vrsta pa se topi polagoma in pušča goščo. Naravni sladkor je rjavkast. (Sladkor kandis).

Sladkorni surogati (saharin, dulcin) nimajo nikake redilne vrednosti in rabijo le kot začimba, da sladijo. Okus surogatov je neprijeten, nenaraven, ker je brez vrednosti za telo, je nepriporočljiv.

Sladkor rabimo kot primes k raznim jedem. Zelo osvežujoče vpliva sladka limonada, priporočljiva zlasti za one, ki opravljajo težka dela in za hribolazce. Limonov sok, združen s sladkorjem, je najboljša začimba za želodec in obenem redilen. Nikar pa ni dobro, uživati sladkor v kockah, kar je v navadi nele pri otrocih, ampak tudi pri odrastlih, ker razdraži želodčne sluznice. Pa bomboni? Koliko je bledih lic, bolnih otrok, nervoznih deklét, ja žená, ki vedno ližejo sladčice, a za dobro, zdravo kosilo nimajo teka! Opazovala sem priletno gospo; pri glavnih obedih je zauživala le malo količino hrane, a kljub temu je bila korpulentna. Zakaj neki? Živela je v udobnosti, zato je dala duška svoji sladkosnednosti. Vsakovrstni bomboni, delikatese, vse to je bilo v izobilju, nedostajalo je le premagovanje. Imela je tek, neprestan glad, ki je izviral vsled oslabelosti želodca, a ni čutila zdravega teka delavnih ljudi, in to, radi preoblega zauživanja sladčic. Prišel je dan, ko se je vse to maščevalo. Žal, da sreča pamet ljudi, ko je že prepozno. Toraj vse ob gotovem času in v normalni količini, da ne bo zlih posledic. Otroci ljubijo sladkor, ker ga njihov organizem potrebuje in ker jim ugaja, zato dovoli mati, da ga zaužijejo le v dobrem če le mogoče domačem

pecivu, v sadju in z limonovim sokom. Če le dovolijo razmere, kupi jim medu.

Med je na sladkorju bogato hranivo, ki vsebuje tudi vosek, cvetni prah in mravljično kislino, zato je po okusu različen, ko naravni sladkor. Razločujemo več vrst medu; okus iste ga se ravna po cvetju, na katerem zbirajo čebele med. Najboljši je med drevesnega cvetja; med ajde je temnejši in manj vreden.

Hranilna vrednost medu (75% sladkorja, 20% vode) je neprecenljiva in vpliva tudi na črevo in obisti. Kdor ga zauživa redno vsak dan, ne trpi na zaprtju. Da se iznebiš neprijetnega kašlja, ki je posledica nabranega katarja, skuhaj med in limonov sok v vodi in pij vsake pol ure pol kozarca te gorke tekočine. Med z moko pomešan zaceli rane in prepreči gnitje.

Škoda, da ni čebeloreja bolj razširjena; dandanes je marsikaj, ki je zdravju neobhodno potrebno, luksus, tako tudi med.

10. Začimbe.

V kuhinji revnih in bogatih so gotovi predalčki ali lončki, kjer hrani kuharica snovi različnih rastlin, ki jih rabi navadno le v mali količini in ki dajo jedem poseben okus in vonj, tako: poper, paprika, cimet, nageljčki, majoran, lovor, rožmarin, peteršilj, čebula, hren, gorščica.

Poper in paprika pusti na jeziku poseben okus, ki vpliva tudi na želodec in črevo. Mnogi so mnenja, da pospešuje paprika prebavo, a so v zmoti. Današnji razvajenci in nervozni ljudje ne čutijo teka, ako ne dražijo želodčnih sluznic. Nasprotno ne potrebuje zdrav človek teh pripomočkov; kdor živi po predpisih higijene, mu zadostuje aromatično sadje, limonov sok, kvečjemu čebula in hren.

Ljubitelji mesa, popranih klobas in papricirane špeha, občutijo neprestano žejo in so dobrodošli gostilničarjem. Prvi vzrok pijančevanja je toraj zauživanje preslanih, prepapriciranih jedi. Posledice pijančevanja so preogromne, zato polagam kuharicam na srce, naj nikar ne razvadijo moža in naj ne pospešujejo te ogabne šibkosti z lastno nerazsodnostjo. Opazila sem marsikje, da dajo matere celo otrokom takih jedi in so toraj one prve rušiteljice človeškega zdravja, ker kvarijo zdrav okus lastnih otrok.

Škodljivo je tudi kis, katerega tako ljubi nervozno ženstvo. Kje so vzroki nervoznosti? Ne iščimo je vedno v slabih razmerah, v duševni boli! Marsikatera nervozna ženska je potrebna predvsem pouka.

Kis nastane, ako se pretvori alkohol v kislino. Pri tem igra važno vlogo gliva. Vsaka si ga lahko sama pripravi; zadostuje, da pride v no v dotiko s zračnim kisikom. Drag je vinski kis, a pomeša se ga lahko z vodo.

ŽIVLJENJE. RASTO NEMEC.

Erna sedi na fotelju zraven mize, vsa za-
topljena v misli. Vrata za njenim hrbtom se
potihoma odpro in v sobo vstopi. Miro, njen
mož, ne da bi ga ona slišala. On pride o-
prezno za njen hrbet in jo opazuje. Potem
pa ji narahlo zakrije oči z rokami. Ona se
najprej zdrzne, potem pa prime za njegove
roke in jih rahlo odstrani.

»O, ti!« in se ozre vanj.

Miro (klikne tudi): »O ti!«

Erna (vstane in se privije k njemu): »O,
da si le prišel! Veš, čakala sem že nestrpno
nate!«

Miro: »Miljenka moja!«

Erna: »Glej, taka krasota večera — jaz
pa le sama, brez tebe...«

Miro: »Revica!«

Erna (ga prime za roko): »Čuj zunaj te
kliče! Kakor da gozdič prepeva...« (pokaže
na balkon, odkoder se vidi lep gozd).

Miro: »Pojdiva, dušica! Naj se razgiblje
v najinih dušah ves mir; naj se vsa radost v
naju razpeni in naj visoko vzkipi, do nebes...«
(okleneta se in gresta na balkon. Zadnji sled
večerje zarje se še vidi, nebo se začenja že
temniti).

Erna (zamišljeno): »Da, visoko... v ne-
besa...«

Miro: »V nebesa...«

Erna: »Slišiš te pesmice polne sladkosti?
Slišiš te pravljice večnoskrivnostne, slišane še
od nikogar, in od nikogar zapete? O, te sanje
čarobne...« (Na balkon se vstavita, on jo
prime okrog pasu, ona nagne glavico na nje-
govo ramo).

Miro: »Miljenka! To je ljubezen, ki se
razteza čez svet. To je ljubezen, ki ti je polno
srce... Erna...« (se je oklene okrog vratu,
ona nagne glavico še bolj in on jo poljubi.
Prva zvezdica se prikaže).

Erna: »Glej jo, predragi! Kakor spomin
je priplavala; kakor spomin iz opojnih in bla-
ženih dni...«

Miro (veselo): »Kakor spomin iz vesele
vesoljnosti.«

Erna: »Ne! Kakor spomin na mladost,
kakor spomin na lepo preteklost... Ali še
veš, kako sva ljubila se v tistih dneh? Ali še
veš, kako sva takrat bila srečna? O dragi! (se
ga oklene) To so spomini!«

Miro (jo pritisne k sebi): »Ti moja, ti
zlata!« (jo spet poljubi. Vetrič zapihlja, ona
zapre oči).

Erna: »Ah! — Je tudi tebe pobožala sreča
po licu?«

Miro: »Pobožaj me ti, moja sreča! Pobo-
žaj me, da bom začutil vso slast paradiža!«
(ona ga poboža. Nekdo potrka, oba se okre-
neta proti vratom. Vstopi Teo, njun prijaz-
telj).

Teo: Saj sem si mislil! Vedno ko dva
golobiča! Ven, moja draga, med svet, med

ta šumni! Tam je življenje, pri sladkem šam-
panju, nad dimom opojnim, v strasti.

Miro: »Tukaj je lepše, moj dragi« (prižge
luč).

Teo: »Bah, Ni en dan bi ne zdržal. (proti
Erni) Kaj, milostliva, vam tudi ugaja ta mir?
Ali si nič ne želite stopiti v življenje? Pogle-
dati vsaj, kako se vsak človek potaplja v ra-
dosti in sreči in...«

Erna: »Ne, moj gospod, ne želim si! Te
sreče, ki daje mi mirna ta soba, ne more
mi dati ves hrup, ki divja sredi šumnega
ljudstva, pijanega pol in pol razuzdanega...«
(hiro se odstrani).

Teo: »Saj to je, gospa: ta pijanost! Kaj
je sicer človeško življenje? Muka, napor in
trpljenje! Zato: blagor mu, ki pozabi, da je le
prašek te zemlje nizkotne! Pozabi pa le, kjer
vre in kipi življenje in radost.«

Erna: »In mislite, da je življenje samo
med hrupom? Da je le tamkaj radost in sre-
ča? Tudi v blaženem miru zamore postati
srce zadovoljno; tudi v pesmical nežnih! Tam
še najprej!

Teo: »Haha! Kakor v šoli se čuje! —
Ne! Samo še to, milostliva: Koliko, glejte, je
tistih, ki vaše življenje živijo, in koliko tistih,
ki vržejo svetu se v sladko naročje! O, tisto
skrivnostno šumenje, tisto hlepenje po stra-
sti (se ji približuje, ona se mu umika, on se
vstavi). Vi tega še ne poznate. Ali, o Erna,
kadar ga boste spoznala...« (pogleda jo
ostro, čudno, da se ona teh oči prestraši).

Erna: »Ne glejte me, Teo, s takim po-
gledom, kakor da hočete v dušo zabosti te
ostre oči!«

Teo (s smehljajem): »Ne, Erna, nič hu-
dega vam ne bom storil. Čemu? Saj sčasoma
— to ni več daleč — boste spoznala, široko
boste odprla oči in zastrmela...«

Erna (klopne z glavo): »V tisto šu-
menje?«

Teo: V tisto življenje! (prime narahlo za
njeno roko.) In takrat... (ona se mu izvije in
odstopi. Pavza. Počasi se ji spet približa.)
Erna! Poglejte! (ona pogleda, a se prestraši
njegovih oči, obrne pogled stran in iztegne
roke kakor v bran.)

Erna: »Ne glejte tako! Tiste vaše oči, ka-
kor ogenj...«

Teo (se smehlja): »Ogenj? Še več nego
ogenj so morda... (se ji približa. Šepetaje.)
So buren izliv vse moje strasti — (ji hipoma
vlovi glavico med dlani in jo pogleda.) Erna
— tudi tvoje oči gorijo! (potem jo izpusti.
Ona se umakne. On pa nadaljuje lepo.) Glej,
danes to noč bo življenje zopet kipelo in vre-
lo! Pojdi z menoj, moja draga! Napij se...«

Erna (odskoči): »Ne, ne, ne! Pustite me,
Teo, ne grem!«

Teo (mirno): »Boš šla, moja Eran, boš šla.
Mar misliš, da nisem ti videl v dušo, kako
tam drhti?«

Erna: »Ne, ni res, vi lažete, Teo!«

Teo (prekriža roke na prsih in se smehlja): »A mojih oči se bojiš!«

Erna (proseče): »Teo, ne mučite me! Vaših oči se bojim, tistega ognja v njih, tistega pekla! O Teo, pojdite odtod! Glejte, kako sem lepo tukaj sanjala! Srečna sem bila, brez želj...«

Teo: Domišljaš si, Erna, ker nisi poznala življenja.«

Erna: »In tudi on, moj Miro, bil je ves srečen z menoj! Čemu ste prišli zdaj nam rušit ta mir?«

Teo (se smehlja): »Ne misli, o Erna! Je to ljubezen, kar čutiš do njega? Ne! Le navada preteklih dni! Pojdi v življenje, tam boš spoznala ljubezen!«

Erna (proseče): »Teo, ne morem!«

Teo: »Šla boš, zato ker boš morala! Erna, ne samo mojih oči — ti se bojiš tudi mene! V vsaki ljubezni je kakor nek strah. Erna — ti ljubiš zdaj mene! (jo presune z ostrim pogledom. Erna krikne in se zgrudi na stol. Nekaj časa molk.)

Teo: »Danes še ne! Pomiri se prej! A ju, tri bom prišel spet, da te odvedem. Zdaj ljubiš mene, ne več moža!« (odide.)

Dolg molk. Erna ima zakrit obraz, nag njen na mizo. Potem dvigne glavo, počasi, vstane in se odmika z iztegnjenimi rokami kakor pred prikaznijo.)

Erna: »Ne, ne! Ne morem! Ne ljubim te, Teo! Le strah me je tvojih oči, tistih strel ognjevitih... Ne, ne pojdem!... (se nasloni na steno s hrbtom, z razpalimi rokami, kakor bi branila komu izhod, in bulji brezizrazno predse. Potem se počasi odmakne in gre naprej, malo naprej sklonjena. Tiho:

In če je tam zunaj res pravo življenje? Če tukaj več ne živim, le umiram? Morda... o Teo... Potem pojdem s tabo, popelji me v raj, da se vsa napojim z radostjo, z življenjem, da bom pijana razkošja, da bom v paradizu...

Toda... (se hipoma prestraši.) In Miro? Moj Miro? Kako? Naj ga samega tukaj pustim? Naj bežim kakor tat proč od njega, zločinka, vlačuga? Kaj bi revež počel brez mene, ki bila sem mu vse življenje, vsa sreča? — O Miro, moj Miro! (se spet zgrudi na stol in zaihti.) Miro, moj Miro! (od daleč se tiho oglasi klavir in začne igrati nežno melodijo. In kakor za spremljanje začne pihati veter, da se sliši kakor jokanje gozda.)

Erna (dvigne počasi glavo in zastrmi: Ne kaj časa poslušaj, potem pa govori milo.) »Ne, ne pojdem! Ne morem! Tam zunaj ni pesmic, ni gozda, ki kliče! Ni pravljic skrivnostnih, ne vetriča sladkega, — ne, ne pojdem! Ne pojdem! Tam zunaj ni zvezdic blestečih, ki plavajo mirno po nebu kot sladki spomini iz blaženih dni, spomini na toplo preteklost, polno lepote... Ne! Ne! Ne morem! Tam zunaj ne najdem življenja...«

(Miro vstopi, ona plane k njemu in se ga krčevito oklene.)

»Miro, moj Miro, tam zunaj ni sreče! Le tukaj pri tebi je pravo življenje. O Miro, pri tebi ostanem... pri tebi...«

Miro (ves začuden): »Kaj ti je, dušica? Zbegana? Ali je zlo te zadelo v srce? Reci mi, ljubljena!«

Erna: »Pusti, o Miro! Bila je senca; — črna in grda se v sanje je lepe prikradla. Samo trenutek! Sanje so bile prelepe, senco so hitro spodile. Miro, kaj ne, tam zunaj ni sreče! Tam zunaj ni najti življenja! Ker v hrupu ni sanj! A v sanjah je blaženost, mir...«

Miro (spozna, za kaj gre, in se je oklene): »Dušica! Bila je senca — zdaj je ni več! Bodi spet, kakor je bilo! Poslušajva zopet pravljice nežne; naj se užiga spet v srcih spomin kakor zvezde na nebu... Le to je življenje! Tam zunaj — tam zunaj je laž!«

(Objameta se tesno in se poljubita. Klavir se spet oglasi in zaigra pesem čiste ljubezni...)

Beseda in godba.

Kakor beseda pesnikova, tako globok je glas godbe, in le na ustnih svetih donijo besede kot godba.

Godba je glas, ki prihaja iz duše, ki živi življenje onostran realnosti; beseda, gola beseda, čeravno korenini v duševni človekovi notranjosti, je vedno le navezana na znano, na materjo, na lahko razumljivo in jasno zunanost; govor godbe, čegar bistvo je le globoko čustvovanje, zajema zbrane glasove le v nepojmljivem, nedosežnem. Razumemo jo

— in je ne razumevamo. Pojmujemo njen pomen — zdi se nam vsaj tako — in vendar občutimo neizmerno nerazumevanje iste.

Pomen godbe ni mogoče razložiti z besedami, ker nje bistvena vsebina je brezbesedna.

Kljub temu nas žene nevidna moč, prodrati v bistvo godbe, se preseliti v donečo neznanost, da bi razumevali nje duševnost in občutili, kje je vir onih glasov, ki pojejo in govorijo o nepojmljivem bistvu naše duše.

RAZGLEDI.

ZNAMENITE ŽENSKÉ VODITELJICE,

1. Madame Avril de Saint-Croix.

Meseca oktobra je prišla na Dunaj ena najzanimivejših voditeljic v boju za ženske pravice, madame Avril de Saint-Croix, podpredsednica mednarodne ženske zveze, predsednica zveze francoskih ženskih društev, delegatinja pri Zvezi narodov v izseljeniški komisiji itd. itd. Že naštevanje teh njenih častnih služb nam pové, kakšen ugled uživa ta odlična ženska med ženskim svetom, ki je v dosego socialnih ciljev organiziran po vsej zemlji naokrog. Ta vloga pa postane šele očita, če to izredno žensko spoznamo in jo slišimo, kako govori o cilju in bodočih načrtih mednarodne ženske zveze in pa o francoski ženski organizaciji, ki jo vodi ona. Posebno še, če začne govoriti o svojem izrazitem predmetu, o vprašanju, kako pomagati padlim deklicam, in o boju proti trgovini z dekleti. Zmeraj začne tedaj govoriti o svojem delu na tem polju, ne s samohvalo, temveč, ker gori z vso dušo za to delo. Napravila je namreč dekliški dom, obstoječ iz treh azilov; tam sprejema mlade, padle deklice, razdele jih po starosti in kakor so potrebne pomoči, pazi nanje, jih varuje, pomagajo ji zveste pomočnice. Telesno jih krepijo, duševno premišljeno vzgajajo in jih tako polagoma npravstveno prerodijo in ozdravijo. Veliko je število onih, ki so v tem domu ozdravele; o povrnitvi v prejšnje življenje se skoraj nikdar ne sliši. »Nikdar ne vprašamo po preteklosti, ne pridigujemo o čiščenju in poboljšanju, temveč ravnamo z njimi kot z ljudmi, in slednjic spoštujemo svoje lastno človeštvo. Uspех se kmalu vidi. Neki visok politik je obiskal nekoč naš Zavod in je presenečen od samozavestnega, dostojnega obnašanja deklet vzkliknil: »Ali sem v kakšnem višjem dekliškem penzionatu?« Na tako priznanje sem lahko ponosna«. Nehoté vidi človek dve sliki pred seboj: deklice v potrebi in obupu, večkrat odpuščene iz bolnišnice ali iz ječe, obupane nad svojim življenjem; kmalu nato pa ženske, očiščene, resne, z zopet vzeveto osebnostjo, vzbujajoče v svojih zaščitnicah veseli čut posrečene rešitve.

Duševno je ta gospa zelo gibljiva, dovtipna, zna takoj dobro odgovoriti, zraven je pa fino čuteča in že po osebi sami avtoritativna, kljub temu pa osebno prav ponižna. Dokaz spoštovanja, ki ga uživa, je ta, da jo je povabila žena paše Kemala, naj pride v Turčijo, naj nastopi tam proti enostranskemu naziranju o morali, naj prinese tja nove ideje o morali in naj organizira turško ženstvo v boju proti trgovini z dekleti. Zaenkrat pa ni mogla tja za Dunajem je obiskala še Varšavo, Budimpešto in Bukarešto in je odšla potem domov v Francijo. Nato gre pa v Ženevo, glavno torišče njenega delovanja.

Ko se je na Dunaju zahvalila za prisrčni sprejem, je rekla mej drugim: »Delo za ženske pravice nas ne sme odtujiti domačim dolžnostim, temveč naj nam le pomaga, da postanejo razmere v hiši boljše in srečnejše«. Zavidala je Avstrijke, ki imajo toliko političnih pravic, do čim je njena francoska domovina v tem oziru zelo nazadnjaška; na Dunaju se je čutila kar nekako ponižano. Vendar pa Francozinje upajo, da bodo kmalu dobile občinsko volivno pravico. Ta pravica se ne sme podcenjevati, zlasti ne v Parizu, kjer imajo občinske volitve tudi vpliv na sestavo parlamenta.

2. Margery Corbett-Aschby,

nova predsednica mednarodne zveze za žensko volivno pravico.

Govorili smo že enkrat o njej in smo rekli, da je prevzela predsedništvo po slavni svoji prednici Mrs. Carrie Chapman-Catt. Težko je bilo prevzeti to odgovorno mesto za tako pivovrstno voditeljico, kakor je bila Chapman-Catt. Rekli smo, da ta ni odložila vodstva zato, ker je bila trudna ali naveličana ali pa ker je mislila, da je njen boj brezuspešen. Vedela je, da se bo boj dobro končal, a kot voditeljica je bila preveč vezana in ni mogla izrednih svojih zmožnosti in sposobnosti uporabiti tam, kjer je to najbolj potrebno. Njena prva skrb je sedaj organizacija žensk v Južni Ameriki. Na kongresu v Rimu so jo izvolile za častno predsednico in je ponižno izjavila, »da se bo borila v zvezi naprej kot navaden vojak«.

Nova predsednica Corbett-Aschby ni bila izvoljena z veliko večino, veliko delegatinj se zanjo kar ni moglo odločiti. Niso jo še dobro poznale. Njena naloga je posebno težka, ker je bila prednica duševno taka velikanka in ju bodo vedno primerjali. Ima pa najboljšo voljo in njene bližnje znanke so prepričane, da bo svoji nalogi tudi kos. Te dobro vedo, da je vodila že več let najtežavnejši posel zveze, tajniško delo, da je simpatična, izredno omikana, predvsem pa politično nadarjena, s finim razumevanjem najtežavnejših socialnih in političnih problemov. Pa ne samo, da se poglobi vanje; zna tudi sklepati in te svoje sklepe podati drugim.

Mrs. Corbett-Aschby je hči angleškega parlamentarca in tako že od doma navajena na politično ozračje. Njena mati je bila med prvimi ženskami, ki so skrbele za sirote, in se je hčerka zanimala za socialna vprašanja že v letih ko se druge deklice samo še smeja in šalijo. Študirala je doma in na univerzi v Cambridge, skušnje je pa napravila na univerzi v Dublinu. Devet let je bila v Londonu skrbnica ubožnih v enem najbolj obljudenih okrajev, obenem pa podpredsednica angleske zveze za volivno pravico. V mednarodnem delovanju se je prav posebno zanimala za »zvezo narodov« in bi rada, da bi bila ta zveza zares zavetišče miru, kakor je njen namen. Za idejo sporazuma in miru med narodi kar gori; lansko leto je kandidirala v parlament in je na zborovanjih zlasti poudarjala potrebo, da se ustanovi prava zveza narodov, koja zveza naj narodov ne odbija, temveč jih vabi in sicer z vsemi sredstvi. Omožena je in mati. Njena ljubezen oklepa domačo hišo, moža in otroka, oklepa pa tudi ves svet, ki naj bi z uvedbo ženskih političnih pravic postal nov, srečen in zares človeški.

ŽENSKA KOT TURISTINJA.

Med znamenitim turistom Gietschmannom in neko turistinjo je nastala zanimiva debata o pravici ženske do turistike in s tem o pravicah ženske sploh. Ker je debata zanimiva priobčimo odgovor turistinje na Gretschmannova izvajanja.

Glavno vprašanje je tole: Ali morajo ženske v celoti priznati ženski ideal, ki ga postavijo moški, kot zakon, ali pa imajo pravico, da gredo za svojimi lastnimi nagibi in ideali, pa najsibo kamotkoli? Niti oddaleč ni dvoma, kako bi odgovorila pretežna večina žensk danes

na to vprašanje; mislim pa, da bo tudi večina moških jim pritrčila. Sama poznam moške, ki so trenirali svoje žene za visoke ture. Seveda to ni okus vsake ženske in bo že vsaka sama zase vedela, kako in kaj. A dajati splošne predpise na podlagi osebnih občutkov in naziranj, to je zakonodajna pravica, ki je nima noben moški. Če kakšno planinsko društvo žensk kot članic ne sperjema, je to pač znamenje njegovega okusa oziroma brezokušnosti. To lahko napravi v svojem ozkem delokrogu; sklepati pa iz tega ne smemo, da ženske nimajo na gorah nič opraviti. Gretschmann se izgovarja z žensko posebnostjo, češ, ženske imajo sicer in globoko čustvo, plezanje pa zahteva moč volje in moč živcev in to ni zanje.

V mojih mladih letih so bili predsodki isti: nobena ženska ni smela voziti se na kolesu, nobena ni smela biti kratko ostrižena, nobena ni smela sedeti z nogami navzkríž. No, in danes? Z istimi razlogi, da se to ne strinja s posebnostjo in čustvenostjo ženske, so nas krmili, ko so začele ženske študirati jus in medicino in ko so zahtevale zase volivni listek ali volivno krogeljico. Brž ko se kje šitom sveta drznejo ženske vdreti v skrbno zastraženo rezervirano ozemlje moških, takoj je vse po nas, in zmeraj z istim stoletja starih zarjavelim orožjem. Čas bi že bil, da bi si si neumrljivi nasprotniki ženske osamosvojitve oskrbeli kakšno bolj moderno orožje; to bi ravno njim samim še najbolj prav prišlo. Kajti kdor se v času podmornikov in zračnih letal bori s fračo in samostrelom, ta ima pač malo upanja na uspeh.

Gospod Gretschmann nam odteka *moč volje in moč živcev*, ki sta potrebni pri nevarnih gorskih turah. Zelo rada bi videla, če bi on in njegovi somišljeniki prevzeli v sedanjih ekonomskih razmerah vlogo gospodinje ali pa vlogo usmiljene sestre. Ne vem, katera vloga zahteva več moči volje in živcev, vloga turistinje ali pa vloga naše gospodinje. In vse to je ob sebi umevna dolžnost nas žensk. Odločiti pa, če imamo dasti moči za turistiko, to je prav čisto naša stvar. Ženska lahko študira grščino ali pa pleza po najvišji in najbolj strmi gori — če le *more*; samo za to gre. In mislim, da so ženske dokazale, da precej zmorejo. Seveda so omejitve; matere na primer imajo dosti dela doma in ne bodo plezale ves teden okoli. Privoščiči si pa rada lahko malo oddiha; kje in kako, to je njena stvar. Sicer pa pri vsej stvari ne gre za turistiko. Volivna kroglica ali grščina, jus ali turistika — to so samo izrazi *enakopravnosti*, za katero smo se že tako dolgo borile in se bomo še, če bo tr ba. V svojem najnotranjem bistvu ta enakopravnost ni nič drugega kakor priznanje, da imajo ženske pravice do samoodločbe. Onim, ki stremijo kvišku iz gomazenja nižav, najnobena ovira ne zapira pota. Zato pa, sestre, le goj na gore, če le čutite v sebi dosti volje in moči!

To so energične besede in tako na mestu, da jih z veseljem pozdravljamo. Vsi smo enaki, delo nas napravi enake, in si enakopravnosti ne pustimo vzeti.

IGRALKA - TVORITELJICA MODE.

Igralka — tvoriteljica mode.

V prejšnjih stoletjih ženske niso igrale na odru in tudi svetovne mode ni bilo. Nekako z začetkom svetovne mode v novejši zgodovini nastopi prvič tudi ženska kot igralka na odru in gotovo ni slučajno, če se pojavi to oboje skupaj. Vsekakor je imela igralka že v začetku veliko vlogo v novi nošnji in novem kroju. Danes je to že čisto udomačeno. V Parizu uporabljajo modne tvrdke igralko pri vpeljevanju svojih modelov in hočejo na

igralkah videti, kako ti modeli učinkujejo. Iz Londona so nedavno poročali, da hodijo dame v prvi vrsti zato v gledališče, da se informirajo o novostih v modi. Saj pri nas tudi ni dosti drugače. V založbi Walterja Hädecke v Stuttgartu je izšla knjiga »Die Schauspielerin,« v kateri se obravnava zgodovina igralko prvič v okviru *umetnosti in splošne kulturne in npravstvene zgodovine*. Pisatelj Goldschmidt poudarja v knjigi tudi pomen igralko v zgodovini kostumov ali noš.

Kakšno vlogo so imele igralko v modi, vidimo najbolj iz posamnih slučajev, ki nam kažejo igralko kot tvoriteljice mode. Med prvimi prvoboriteljicami v tem oziru nastopi lepa gospa *Molières* (izg. moliér), ki je nastopila leta 1673 na odru kot Kirka z vlečko; in vlečka je postala tedaj dnevna moda. Štirideset let pozneje so bile pa francoske igralko vlečke že tako site, da so hotele vpeljati prav nasprotno. Leta 1703 je nastopila gospa *Dancourt* (dankür) v veseloigri *Adrienne* v lahkem jopičku in kratkem naščeperjenem krilcu ter je ustvarila s tem mični *Adrienne* s kostum; ta kostum je začel nošnje rokoko in je kmalu nato vpeljal gosposvo krinolino ali obročnega krila. V času pred francosko revolucijo in uveljavljala mode na Francoskem in s tem na vetu sploh kraljica Marija Antoaneta, temveč znane in koketne dame pariškega odra *Saint Val*, *Contat* itd. Leta 1761 je vzradostila slavljena subretka gospa *Favart* v pevski igri *Soliman* občinstvo z oblačilom srajčnega kroja, takozvanem levite, ki je bil potem pol stoletja elegantni neglizé salonske dame. Tudi krinolino je izrinila nova moda na odru. V 19. stoletju so imele pariške igralko še nadalje vodstvo mode v rokah in v času po francoski revoluciji se je sukala dnevna govorica okoli oblek raznih igralko pravtako kakor se danes okoli politike in valute.

Nemška igralko je le počasi pricapljala za francosko. Kostumi so bili zelo preprosti in so ostali taki notri do srede prve polovice 19. stoletja. Slavna igralko Šarlota *Brandes* je skušala v dobi klasicizma — koncem 18. stoletja — udomačiti modo antike ali starega veka. Leta 1794 je očital neki berlinski kritik igralko *Baranius*, da »žali moralo in vzbuja gnus, ker je tako predrzna, da pride na oder goloroka«. Leto pozneje pa družabna obleka že ni imela več rokava. Tako hitro se je naziranje spremenilo. V 19. stoletju je postala tudi na Nemškem zveza med gledališčnim kostumom in modno obleko veliko tesnejša. Zlasti znamenita Helena *Odilon* je v osemdesetih letih elegantna salonska dama znala navduševati dunajske in berlinske dame za posnemanje v obleki. Tudi v drugih deželah so imele igralko pri določitvi mode vodilno vlogo in jo imajo pogosto tudi še danes.

ZDRAVJE.

Zajtrk.

V navadi je zlasti pri ženstvu, posebno pa pri starejšemu, da zajtrkuje kmalu potem, ko vstane četudi se ne pojavi pravi tek in ako ne prebavlja želodec pravilno. Zajtrkuje se le zgolj iz navade. Toda ker je zjutraj prebava otežkočena, organizem oleni vsled zauživanja preobilne hrane. Zato bi se morali ljudje, ki nimajo zdravega teka, ki so nagnjeni k debelosti in ki trpijo na zaprtju, predno zajtrkujejo, gibati; vdihati sveži zrak in se kopati ter zajtrkovati šele potem ko se pojavi pravi tek. Zabranilo bi se tako marsikatero kronično bolezen in tudi delo bi šlo pri neprenapolnjem želodcu hitreje od rok. Kaj vsega ne pojedjo mnogi ob jutranji uri! Ubogi želodec mora pač urno mleti,

da se pripravi na poznejši obed, a največkrat omaga, potem pa post!

Komur ne zadostuje kava ali mleko in kruh, vzemi sveže maslo in med ali sadje; pri takem zajtrku vzdrži prav lahko do kosila brez druge južine.

Prehlad.

Znaki prehlado so: zguba teka, zbiranje katara v nosu in vročina v glavi, kateri se pridruži večkrat mrzlica. Če je tudi sapnik vnet, tedaj je že influenza tu. Navaden prehlad se odpravi le z toploto. K nogam postavi si vročo steklenico, napravi dvakrat dnevno 40o C vroče, nožne kopeli, izpiraj večkrat nos in usta, rudečkasta, pekoča mesta namaži s kremo ali dobro vazelino. Ako moraš iz hiše, ovij se dobro. Prevročna temperatura in prah je škodljiv; ne vživaj hrane, ki vzbuja vročino. Za žejo je najboljša mlačna limonada in sveže sadje naj primernejša hrana. Ko mine vročina glave, je priporočljivo, dobro se spotiti, nato se umiti po životu s mokro brisačo.

V lekarni kupljen bel prašek (nasalina) je precej dobro sredstvo zoper prehlad.

Mrzle noge.

Večkrat se ljudje, stari in mladi tožijo da, imajo vedno mrzle noge. Odkod to? Pomanjkanje krvi v nogah je vzrok in ker se vsled tega zbira kri v višjem delu telesa, toraj napačilna cirkulacija krvi. Zdravi ljudje občutijo takoj neprijetnost mrzlih nog, mnogi pa so že tako neobčutiljivi, da se niti ne zavedajo te neprijetnosti, zlasti ženska! Vse premalo pažnje se obrača mrzlim nogam in vendar se razvije tu cesto kal poznejše bolezni, zato bi se morale ženske še posebno nato ozirati, da bi tako zabianile vnetja in nerednosti v organizmu.

Ozdravljenje.

Pred vsem treba dognati pravi ozrok. Pri pomanjkanju življenskih sil, pri pomanjkanju telesne toplote in tel. gibanja je neobhodno potrebno, da človek telovadi, dela izlete, da se bavi s športom in da ne nosi usnjatih čevljev, pač pa da se po zimi gorko obuje, poleti pa naj nosi sandale. Petminutne nožne kopeli 40o C s sledečimi mrzlimi oblivi vsak večer ali vsak drugi dan je najboljšo sredstvo, potem masaža s goroko roko ali flanelasto krpo; posebno učinkujoče vpliva masaža s trop. žganjem v katerem je raztopljena sol. (sol sežgi v ponvici). Skrbi tudi za pravilno prebavo.

ZANIMIVOSTI.

Šesti čut žensk.

Gospodje medicinske fakultete v Parizu trdijo večsih stvari, ki nas naravnost presenetijo. Trikrat beremo dotično poročilo pa še komaj verjamemo. Zdravnik Richet (izg. rišč), ki uživa v francoskih ipiritističnih krogih velikansk ugled, je znašel za ženske »šesti čut«, dočim jih imajo drugi smrtniki samo pet: vid, sluh, čut, vonj, okus. Gorje moškimi, če bi ga imela vsaka ženska! Ta šesti čut drugih pet dopolnjuje in navdaja moške v strahom. Ženske namreč takoj slutijo, če se hoče moški zlagati. Richet pa pravi, da ženske laži ne čutijo samo, temveč tudi vidijo rasvijajočo se laž v vseh podrobnostih. Primer: Mož ali sin pravi, da mora iti na ta ali oni banket, na to ali ono zborovanje; misli pa, da

se bo zvečer v veseli družbi dobro zabaval. Ženska ne sluti samo, kam je šel mož ali sin, temveč ga takrat, ko se najbolj zabava, direktno vidi. To je torej najnovejšo odkritje tega čudovitega zdravnika; priznati moramo, da bi bilo potem življenje silno zamotano. Ena sama je tolažba za moške: Vse ženske nimajo tega čusta; s potrpežljivostjo in energijo ga pa lahko razvijejo vse.

Kaktus kot živilo.

Bodičasti kaktus v Avstraliji, posebno v Queenslandi, tako dobro uspeva, da je postal splošno nadležen in ga vse sito. Tam, kjer je bila zemlja za poljedelstvo sicer dobra, je velika ovira kolonizacije. Zato je vlada v Queenslandi že leta 1912 imenovala posebno komisijo, ki naj bi dobila kakšno sredstvo proti temu zlu. Štiri leta nato je predložila komisija poročilo s predlogom, naj pokličejo na pomoč naravne sovražnike kaktusa. Med njimi je nekaj vrst žuželk in nekatere glive, doma v Mehiki in Argentini, ki povzročijo razpad mladik. Sicer pa pravi komisija, da ni dobro, če bi kaktus zetrli. Rastlina je rabljiva in število divjih vrst se bo skrčilo samoobsebi, če bodo začeli gojiti kaktus v plantažah. Glavni kalifornijski gojitelj Burkank je bodičaste vrste svojedobno že toliko oplemenil, da so zgubile bodice in postale kot smokvini kaktus užitne. Pa tudi divje vrste kaktusa lahko uporabimo kot krmo za živino, če odstranimo bodice, kakor delajo to ne več krajih v Ameriki. Redilna vrednost obstoji v sladkovni vsebini soka. Iz iztega vzroka ima kaktusov sok pomen tudi za napravlanje alkohola; pustimo ga, da zavré. Posebno Mehika, Italija in Španija ga uporabljajo v ta namen.

Največjo restavracijo sveta.

Dosedaj so imeli Amerikanci največjo restavracijo na svetu, kakor so sploh glede izmere povsod prvi. Vsako leto obeduje v tisti restavraciji dva milijona ljudi, na dan torej 5.600. Londončanom to seveda ni bilo prav in njih skrbi jih je rešila znamenita jedilna tvrdka Lyons (izg. lajnz). Ta tvrdka ima v Londonu in na deželi več sto točilnic čaja in veliko število restavracij in hotelov. Napravila je sedaj restavracijsko poslopje, ki pusti vse drugo za seboj, tudi Ameriko. Ob znani londonski cesti Piccadilly je imela tvrdka že dosedaj velikansko čajno točilnico z več nadstropji in blizu tam se v desetih nadstropjih na križišču dveh najbolj obljudenih londonskih cest in v središču zahodnega Londona dviga »Lyons New Cornerhouse.« nova Lyonova stavba ob vogalu. V tej restavraciji lahko naenkrat obeduje štirideset ljudi, povprečno pa vsak dan trideset tisoč. To ogromno število se vsede h kosilu v štirih nadstropjih. Dve nadstropji velikanske stavbe producirata šokolado in druge slaščice, ki prihajajo tako na mizo sveže iz peči. Na leto bo torej obedovalo v tem poslopju nad deset milijonov ljudi, petkrat toliko kakor v omenjeni ameriški restavraciji. Dočim servirajo sicer na Angleškem moški, servirajo v bolj cenjenih lokalih Lyonsove stavbe deklice, dostojne seveda kar pri angleških razmerah tudi drugače biti ne more. Vse osobe znaša 1700 oseb, in od teh je 900 natakarič. Dve godbi igrata neprestano od poldne naprej, angleška in ameriška.

Izmere so seveda stavbi prirojene in primerne. Samo za pokritje tal v restavracijskih dvoranah so porabili tri milijone pisanih kamnitih hock, električnih žic so napeljali za trideset milj = 53 kilometrov, stole in mize, steklo in porcelan je izlagalo dvesto mož

ves teden, menjaje se podnevi in ponoči. Najznamenitejša posebnost je pa ta, da je vso hišo zidal in okrasil gradbeni oddelek tvrdke v lastni režiji. Samo železno in jeklenino v debelem, kakor na primer traverze, so dobili iz tovaren.

Ustanovitelj te tvrdke Sir Joseph Lyons je bil pred 30. leti akademski slikar in je v nekaki dijaški šoli prišel na idejo, da bi s par tovariši v svrhu izboljšanja svojega finančnega položaja napravil *točilnico čaja*. To je tudi napravil in se je kupčija tako izborno obnesla, da je vrgel svoje slikarstvo v kot in se s svojim bratom, ki je bil prej tudi slikar, popolnoma posvetil čajnim točilnicam. Slika sedaj še pa ne za denar, ampak kot milijonar za zabavo.

Ne bilo bi slabo biti tam natakarica in zaslužiti si funte šterlingov. Kakor rečeno, je postrežba nadvse dostojna.

Ameriška miniaturna stanov.

Povsod je danes pomanjkanje stanovanj, nikjer pa tako veliko kakor v Novem Yorku, že par let sem. Nešteta je množica ljudi, ki se mora zadovoljiti s stanovanjem, ne dosti večjim kakor so na parnikih nam nazkazani prostori. Pa stane kljub temu stanarina 250 do 1000 dolarjev na leto, za eno sobo namreč; to se pravi: 5.000 do 20.000 lir. Iznajdljive glave so pa prišle na misel, kako napraviti posebna stanovanja za eno samo družino, obstoječa iz ene same sobe, vendar pa iz treh prostorov.

Takšno stanovanje je takole urejeno: Najprvo stopimo v predsobo, iz te v stanovanjsko sobo, opremljeno z jedilno mizo, zofo, pisalno mizo in z več stoli. Ponoči odpremo druga vrata te sobe in pridemo v pregradek, ki služi dvojnemu namenu: je obcnem oblačilnica in kopalnica. Za vratmi, zatrtimi s preprogo, sta dve zložljivi postelji, navpično ploščnato naslonjeni na steno; pritisk na gumb ju s posteljnino vred spusti dol v pravilno vodoravno lego, in sta pripravljene. Ti postelji pa lahko z zavrtom potisnemo v veliko sobo, ki smo jo dosedaj rabili za jedilnico ali delavnico. V drugem pregradku je majhna kuhinja s toplim in mrzlim vodovodom in z omaro za led; nad to omaro je na levi strani shramba za posodo, na desni pa električna peč s pečico in nad to še pomivalno orodje. Pod ognjiščem je predal s kuhinjsko posodo in z vsemi potrebnimi snažilnimi potrebščinami, bodisi za kuhinjo kakor za stanovanje, vključen je tudi aparat, ki vsrkava prah. 110 kosov posode iz porcelana, šest parov posrebrene obedne priprave, kuhinjski nož, kuhalnica itd., vse to je pa spravljeno v drugem predalu. Vrh tega je pa obdano ognjišče od plošč iz azbesta in od zastorov, tako da je vsaka nevarnost požara izključena. Jedilno mizo lahko po potrebi spremenimo v salonsko mizo, kadar ni v prvotni službi; je pa pri nji dosti prostora za šest oseb.

Po teh stanovanjih je sedaj v Ameriki velikansko povpraševanje. Družba, ki se je začela pečati z zgradbo tega čdpomočka, bo napravila na raznih krajih Novega Yorka velikanske stavbe »nebotičnike« in v njih nešteta taka stanovanja za srednje stanove, nudeča največjo ekonomijo prostora. Mislimo, da bi se vplačalo kaj podobnega tudi pri nas. En sam nebotičnik z desetimi nadstropji bi rešil vso stanovanjsko krizo srednjevelikega mesta, kakor je na primer Gorica.

Poročni pogoji.

Mlad Grk na otokih Egejskega morja in tam okoli se ne more poročiti, dokler ni v določenem času nabral

zadostnega števila gob, priraslih na skale v morju. Spusti jo ga po vrvi v morje, tam trga gobe od skal proč; to so tiste gobe, ki jih rabimo za snaženje tabel, za umivanje itd. To je jako pametna naredba, kajti če se hočem poročiti, moram tudi dokazati, da bom svojo rodbino lahko preredit. Iz istega vzroka se tudi mlad Eskimo ne more prej poročiti, dokler ni ujel brez tuje pomoči tulnja ali morskega psa. Od lova je namreč pri Eskimih odvisno vse življenje pravtako kakor pri omejenih Grkih od nabiranja gob.

Čuden ženitveni običaj.

Prav čuden način sklepanja zakona imajo nekateri rodovi na otočju Filipini tam doli ob robu jugovzhodne Azije. Če se hočeta ženin in nevesta poročiti, izberejo njih sorodniki dve palmi, ravni kot sveča, po možnosti enako visoki in stoječi blizu druga poleg druge. Na dan poroke se zbere vsa vas pod palmama n ženin in nevesta morata splezati gor, vsak na eno. Ko je ženin na vrhu, poskuša prijeti vrh druge palme in ga pritegniti tako daleč k sebi, da se lahko dotakne svoje neveste s čelom. Nevesta mu seveda pomaga, kar more, in tako nastane tam gori večkrat prav veselo guganje sem in tja. Ko se je ženinu njegov namen posrečil, izjavi najuglednejši član svatbene družbe, da je zakon sklenjen. Globoki pomen tega običaja je gotovo isti kakor pri Eskimih in Grkih: dokaz spretnosti in prehranjevalne zmožnosti.

Miljarderka in učitelj jahanja.

Več tednov je poročalo svetovno časopisje o ljubezenski zadevi švicarskega učitelja jahanja Maksa Oserga in Matilde Cormick, vnukinje ameriškega milijarderja Johna Rockefellerja. Letos sta se poročila, ona je bila stara 18 let, on pa 45. Pred dvema letoma, stara torej šestnajst let, je potovala s svojo materjo po Švici. Spoznala se je tam z imenovanim Oserjem, ki je bil obnem major v švicarski armadi. Mlada deklica ga je vzljubila kljub toliki razliki v starosti in se je zaročila z njim. Starši in stari oče o kaki poroki niti slišati niso hoteli, a vsa njih prizadevanja so se izjalovila. Deklica je potovala letos v družbi tovarišice v London, tja je prišel tudi Oser in tam sta se poročila.

Stara mati mlade poročenke je bila Poljakinja, iz rodovine, ki je živela samo gledališču; romantika za njo vi zakon je bila torej že podana. Stari oče je že omenjem milijarder Rockefeller, kojega premoženje se da težko izraziti; on lahko kupi vso Jugoslavijo, z vsem, kar leze in gre, torej polje in gozde in rudnike in hranilnice in banke itd., čisto vse. Trije Rockefellerji kupijo lahko vso Italijo. Premoženje starega Kreza je spričo Rockefellerjevih milijonov prava ničla. Gospa Oser bo torej morebiti enkrat najbogatejša ženska na svetu, če je ne bo stari oče izključil od dedščine. In to se lahko zgodi, kajti ameriške postavbe nam dajo popolno pravico razpolaganja z denarjem, tudi če imamo zakonite dediče. In starec je sedaj hud. Pa ga bo menda že omehčala.

Čuden je ta »petrolejski kralj«. Tako ga namreč imenujejo, ker je predsednik druge največje petrolejske družbe na svetu. Sedaj bo devetdeset let star, živi samo od mleka, stanuje pa v hiši, ki jo straži dvesto atletske močnih črncev. Njegova hiša je tako zidana, da je nemogoče približati se ji, niti po zemlji, niti iz zraka, niti pod zemljo. Bolj je nezavzetna in nedostopna kakor vsaka trdnjava. Črnci so trenirani atleti, ostrostrelci, podpira jih izbrana četa detektivov. Te vojaške varnostne naredbe so opravičene, kajti že večkrat so hotele

ameriške in tudi drugorodne roparske tolpe Rockefellerja odpeljati s silo in zahtevati zanj seveda njegovemu bogastvu primerno odkupnino. Kljub neizmernemu bogastvu je bil Rockefeller v vsem svojem življenju izredno natančen računar; ko je pred nekaj leti potoval po Evropi, pripovedujejo o njem, da ni hotel v Parizu poravnati nekega previsokega računa in je zahteval, da mu zaračunajo normalno ceno, tako, kakor vsem drugim. Vsekakor zanimiva osebnost.

Salierijeva ljubezen in cesar Jožef II.

Antonio Salieri (1750-1825) je poučeval l. 1775. na Dunaju mlado grofico, ki je bila tam v nunškem samostanu v svrhu vzgoje. Neka druga gojenka je šla nekoč med poukom skozi tisto sobo in je napravila na mladega Salierija neizbrisen vtis. Dva tedna pozneje jo je treščal v cerkvi sv. Štefana. Drznil si je nagovoriti jo in jo je vprašal, če jo sme spremiti vsako nedeljo domov. Dovolila mu je in mu je povedala tudi svoje ime: Tez rezija pl. Helfersdorfer. Potem ko se je bil poslovil, je hitel Salieri v cerkev nazaj in se je zahvalil Bogu za trečno usodo; klečal je ravno tam, kjer je bila prej klečala ona. Teden pozneje ji je priznal svojo ljubezen in je dobil od nje isto zatrdilo. Obenem mu je rekla, naj se pride po tednu dni predstavi njenemu očetu, visokemu uradniku. A že par dni po sestanku je njen oče nenadoma umrl; dobila je bogatega varuha in ta ji je kmalu povedal, da jo hoče poročiti. Salieri je hitel takoj tja in je prosil za njeno roko. Ker je imel pa premajhno plačo, ga je varuh zapodil. Seveda bi ga bil tudi sicer zapodil, plača mu je bila samo izgovor; če bi tega ne bilo, bi bil dobil pa drug vzrok.

Dva dni nato je šel Salieri na dvor h godbi, kjer je bil nastavljen. Ko je gledal cesar ravno v drugo stran, je pokazal tovariš Salieriju dolg nos, češ, potegnili so te. Cesar mu je vse povedal in Jožef II. je postal zelo resen. Drugo jutro je dobil Salieri poročilo, da je zvišal cesar njegovo plačo na 300 cekinov, za tiste čase prav zelo veliko; prej je imel 100 cekinov letne plače. Ves vesel je hitel k cesarju, hoteč na kolnih zahvaliti se mu. A ta mu ni pustil govoriti, temveč mu je rekel: »Pojte še enkrat k varuhu in popoldne mi sporočite njegov odgovor!«

Odgovor je bil sedaj zelo poveljen in Jožef v svoji neizmerni dobroti je bil prav prisrčno vesel.

Sultan Mehmed prijatelj golobov.

Bivši turški sultan Mehmed V. je zelo rad hodil na lov in je bil velik prijatelj golobov. Sicer sam ni streljal, hodil je pa s svojci in prijatelji ven v naravo in se je veselil vsakega njih uspeha. Prav posebno se je zanimal za ulovljene ali ustreljene ptiče. Najljubši so mu bili golobi in v njegovi plači Dolma-bagdže pri Carigradu je bil pač največji golobnjak sveta in največja zbirka golobov, kolikor nam je znano. Gojil je najmanj sestnajst vrst z vsemi pododdelki, v stotinah kosov. Sicer je bil zelo varčen, za nakup golobov je pa dal vse, kar so zahtevali; večkrat za en sam golobji par 600 fantov; to je 14.400 predvojnih ali 45.000 sedanjih lir.

Napoleon in gospa Stael.

Duhovita gospa Stael (stál) je bila hči ženevskega bankirja in poznejšega francoskega finančnega ministra Neckerja. Rojena l. 1766, se je poročila l. 1786 s švedskim baronom Stael-Holsteinom; zakon je bil brez lju-

bezni. Bila je velika pisateljica na političnem in socialnem polju, pisala je romane, o literaturi itd. Njen saln v Parizu je imel velik vpliv na politično in literarno gibanje onih dni. Leta 1803 — mož ji je umrl l. 1801 — jo je Napoleon pregnal z Pariza in je nehoté dal njemu imenu sijaj mučeništva. Živela je na Nemškem, v Italiji, Švici, Rusiji, na Švedskem in Angleškem. Umrla je leta 1817 v Franciji, kamor se je bila povrnila po padcu Napoleona in zmagi zaveznikov.

Z Napoleonom sta se prvič videla v hiši nam že znanega kardinala Talleyranda. Za velikega vojskovodjo se je znamenita ženska že davno zanimala in iskala je njegovo družbo. V pogovoru ga je nekaj vprašala: kar je prav jasno izrazilo častihlepje. O tem pogovoru je več poročil: mi bomo priobčili ono, ki nam največ pové.

Stael je vprašala: »Katero žensko najbolj ljubite?«

Bonaparte jo je začudeno pogledal in ji rekel: »Moja žena seveda«. Prvi napad je bil torej odbit.

Drugo vprašanje: »Katera ženska se Vam najbolj dopade?«

»Tista, ki zna najbolje gospodinjiti«. Zopet nič za duhovito ženo, ki so ji bile gospodinjske skrbi devetaboga.

Mislila si je: pri tretjem vprašanju bom pa vendarle prišla na vrsto, in je vprašala: »Katero žensko pa najvišje cenite, katera je v Vaših očeh največja?«

»Tista, ki je dala domovini največ otrok!« Gospa Stael ni imela nič otrok. Kar obstala je in ni nič več spraševala.

—:—

A ni obnehala. Pozneje enkrat je Napoleonu pisala, da sta kakor rojena drug za drugega in da je samo po pogrešku človeških naredb mirna in tiha Josipina združena z njim. Narava je za občudovanje takega junaka kakor je Napoleon določila le tako ognjevito žensko, kakor je Stael.

Zadela je pa ravno nasprotno. Napoleon je svojo Josipino oboževal in nosil na rokah, kar vskipel je: razjezilo ga je že, da se sploh kaka ženska upa primerjati z njegovo »brezprimerno« Josipino. »Kaj?« je začel kričati, prebivši pismo, »fabrikantinja čuvstev se meri z Josipino! Na tako pismo sploh ne odgovorim«. In raztrgal ga je na tisoč koščkov.

Nevolja na gospo Stael ga je naredila krivičnega tudi proti drugim ženskam in motila njegovo sicer tako mirno in pravilno sodbo. Seveda je bila gospa Stael v pregnanstvu huda Napoleonova sovražnica.

Metla kot snubec.

Mlad, bogat posestnik reče svojemu prijatelju: »Poglej, ta-le metla mi bo izbrala ženo«.

Povabil je veliko družbo, med njimi precej mladih deklet, in jo je peljal po obedu na vrt. Pota so bila skrbno izravnana in potresena s peskom; na enem je ležala metla. Nekaj deklic se je izpodtaknilo na njej, nekaj jih je pa stopilo čez. Nazadnje je prišla deklica, ki jo je pozbrala in postavila v kot. To se je bogatemu posestniku zelo dopadlo, seznanil se je z njo, našel na njej vse polno drugih dobrih lastnosti in jo je poročil. »Nikdar se nisem kesal«.

Kapitol.

Rimski kapitol so rešile gosi, ko so začele ponoči gategati in so zbudile posadko. Pri neki pevski skušnji so pevke neprestano klepetale in dirigent Hans Bülow jim je rekel: »Gopsodične, opozorim Vas, da je kapitol že rešen«.

Prijazno.

Neka ameriška dama je trdila v družbi, da s svojimi sentimentalnimi pesmimi vsakega majhnega otroka lahko takoj uspava. »Nikar ji ne verjemite«, reče zloben Amerikanec sosedinji, »vsak ameriški otrok je toliko prebrisan, da se naredi spočega, samo da mu ni treba poslušati tega strašnega petja«.

Neprijetna priklada.

Znani parlamentarec in angleški minister Percy je začel z advokature. Ker pa ni imel še nobene klientele, je prevzel advokature starega odvetnika, a ta mu jo je dal le pod pogojem, da poroči njegovo izredno grdo hčer.

»No, ali Te je Tvoj tast doorb preskrbel?«, ga vpraša par dni po poroki prijatelj.

»O ja, že gre, že gre. Dal mi je prav lep kos kruha, zraven pa zelo trdo žilavo meso«.

Molnarjeva premiera.

Pesnik Franc Molnar je poročil že prej priletno operetno igralko Fedak, v Budimpešti.

»Zakaj pa nimaš fraka?« ga je vprašala pred poroko.

»Frak nosim samo pri premierah«, ji je odgovoril.

Mati.

Žena beneškega plemiča se ni mogla potolažiti, ko ji je bil umrl edini sin. Menih jo je hotel tolažiti in ji je rekel: »Spomnite se na Abrahama, ki mu je Bog ukazal, naj mu sem daruje sina, in ki je brez mrmranja ubogal«.

»Ja, častiti pater,« pravi gospa, »to je nekaj čisto drugega. Od kake matere bi Gospod nikdar ne bil zahteval take žrtve«.

P. S.

Pesnik Schubart je trdil v družbi, da ne more nobena ženska napisati pisma, ne da bi na koncu še kaj pripisala. To kar na koncu pripišemo, imenujemo z latinskim izrazom postscriptum in okrajšamo s črkama P. S.

»Moje prihodnje pismo Vam bo dokazalo, da nam delate krivico«, pravi njegova sosedka.

Pat dni potem je dobil Schubart napovedano pismo in se je od srca smejal, ugledavši na zadnji strani te-le besede:

P. S. No, kdo ima sedaj prav, Vi ali jaz?

Velika pevka Schroeder-Devrient.

Ta pevka je imela veliko lepih lastnosti, zelo dobro srce in kar potrebo, da je pomagala. Nekoč je razglasila v nekem draždanskem časopisu, da prodaja še prav do bro ohranjen glasovir. Kmalu se je oglasil neki dijak. Ko mu je pa povedala ceno, se je ustrašil in se je hotel posloviti. Pevka ga je pa zadržala in ga je vprašala, kakšen znesek si je pač mislil.

»Petindvajset tolarjev« je bil odgovor.

No, pobotala ste se, vzela je ta mali znesek, in drugi dan so mu prinesli glasovir, zaprt, pa ključ zraven. Hitro ga je odprl, da bi takoj poskusil. In kaj je videl? Svojih petindvajset tolarjev, ki mu jih je umetnica poslala nazaj, pa vizitko je pridejala.

Slavec.

Neki slavni pevec se je zelo bogato oženil. Kmalu potem so ga v neki družbi prosili, naj jim kaj zapoje. Odklonil je in rekel: »Dovolite mi, da se ravnam po zgledu slavca, ki neha peti, ko si je zgradil svoje gnezdo«.

Pojedina.

Leta 1470 je napravil George Nevil, brat Watwicka, velikega vojskovodje v boju med Rdečo in Belo rožo, plemstvu in duhovščini svoje škofije pojedine; povod je dalo njegovo imenovanje za nadškofa Yorkskega. Jedilni list se je še ohranil. Zaklali so 80 pitanih volov, 6 bikov, 300 prašičev, 300 telet, 3000 gosi, 3000 kapunov, 200 konj, 100 koncev, 4000 golobov, 2000 kokoši, 200 fazanov, 500 jerebic, 4000 divjih petelinov, 8 tulnjev; poleg tega je prišlo na mizo 4000 rac, 4 želve, 300 ščuk, 1000 skled ovočne žolice itd. Konisti, ki nam poročajo o tej velškanski pojedini, nas peljejo tudi v kuhinjo, kjer so jo pripravili. Zaposlenih je bilo 62 dvornih upravnikov, 15 kuhinjskih učencev in 970 kuharjev. Popili so primeroma malo, samo 300 sodov piva in 104 sode vina.

Bujna domišljija.

Leta 1880 je gostovala slavna ogrska pevka Luiza Blaha v mestu Kečkemet. Ravnatelj gledališča je naznanil njen nastop takole: »Niti padee ministrskega predsednika Kolomana Tisza niti oprostitev Ogrske ne more vzbuđiti v srcih čestitega kečkemetskega občinstva onega veselja kakor ga je povzročilo veselo naznanilo, da bo najslavnejša pevka sveta, najlepši ogrski škrjanček, osrečila umetljivo občinstvo mesta Kečkemet in njegove okolice s svojim gostovanjem. Da, po dolgih bojih in z velikimi žrtvami se je posrečilo podpisnemu, da je pridobil visokorodno gospo Luizo Blaha celo za dvakratno gostovanje«. Kaj takega še Amerikanci ne spravijo zlepa skupaj.

Sokratova želja.

Sokratova žena Ksantipa je bila tako zoprna in odurna, da še danes pravimo o kaki hudi ženi: »Taka je kakor Ksantipa«.

Neki pek je tožil Sokratu, da ima na vrtu drevo, ki mu prinaša nesrečo. Druga za dolgo so se obesile na njem tri njegove žene.

Sokrat se je najbrž spomnil na prijazno Ksantipo doma, kajti rekel je peku: »Dragi prijatelj, prosim te, dovoli da presadim tvoje drevo na moj vrt«. — Da bi se namreč Ksantipa obesila. —

Bülow in Mary Wurm.

Ko je igralka Mary Wurm vprašala dirigenta Bülowa, kako se mu dopade njeno igranje na klavirju, ji je rekel: »Šivilja bi morali postati, gospodična, šivilja; tako pravilno in redno kakor Vi ne zna nihče nastopati po pedalih«.

Tristo cerkev na sedemsto hiš!

Razmeroma največ cerkev na svetu je gotovo na otoku Patmos. Otok leži blizu večjega Roda v Egejskem morju in tam je bival sveti Janez Evangelist in pisal svojo »apokalipso«. To je tisti ljubljencec Jezusov, ki je govoril in ponavljal vedno in vedno: Ljubite se med seboj. Otok je postal kmalu cilj potovanja za stotisoče božjepotnikov; bogatejši so sezidali svetemu Janezu na čast na njegovem otoku večjo ali manjšo cerkev. Tako so rastle iz tal, druga za drugo, število je prišlo na 300, otok ima pa samo 700 hiš. Pač pa je danes že dosti cerkev v razvalinah. Use prebivalstvo otoka šteje danes 4000 duš, a to število je precej večje kakor je bilo takrat, ko so cerkve zidali. Torej pride ena cerkev že na 13 ljudi oziroma na dve rodbini ali tri. Čudno je, da ni na otoku, ki je bil vendar dolgo časa v turških rokah, prav nobene mošeje. Bržkone ni bilo več prostora, ker je bilo toliko cerkev. Prebivalci so Grki in njih edini zaslužek je nabiranje gob v morju.

DOMAČI PABERKI.

Kaj je strašno? — Če mož o gospodinjstvu nič ne razume in se vendar v vsako stvar vtika. — Kaj je še strašno? — Če mož o gospodinjstvu nekaj razume in neprestano kritizira in godrnja. — Kaj pa ni strašno? — Če mož pač o gospodinjstvu nekaj razume in semintja kaj pametnega svetuje; tudi če energično zagrabi, kadar ga žena za kaj prosi. Sicer si pa misli: Nikar se ne vtikaj, saj to ni tvoja stvar.

A takih mož je zelo malo.

—:—

Biti gospodinja ni poklic, pa tudi ni dolžnost. Je pa to potrebno zlo, ki postane lepa in vesela zabava, če je narejeno iz ljubezni.

Vsako delo napravi delavca lepega, če se veselje za delo zrcali na obrazu. Tako tudi hišno delo gospadinje. Seveda pa nekatere ženske mislijo, da morajo obleči za domače delo posebno staro in umazano obleko.

—:—

Mladi poročenci kaj radi gledajo svoje mlade žene, kako opravljajo domače delo, pripravljajo postelj, snažijo orodje in pripravljajo obed. Genljivo in ljubeznivo se jim to zdi, v vsaki kretnji, v vsakem keraku in v vsakem pomagunju vidijo, kako zelo jih žena ljubi. — Starejši opazovalci pa ne najdejo v tej vlogi posebne zabave. In pravijo, da to ni njih krivda.

„Slovenka“.

prihaja k Vam, drage naročnice, zadnjič pod tem naslovom, a ne jemlje slovò — ker ne umira, Združijo se le moči onih, ki stremijo za istim ciljem, ki hodijo po isti poti. V teh težkih dneh — ko niti ne vzdihujemo več — nam razsvetljuje le ena zvezda, kliče nas in vabi k: edinosti! In me Slovenke ne mislimo na neenakost duhov, na različne temperature, ki so večkrat edinosti le v kvar. Preko vsega tega hitimo dalje, združene v eno telo, hitimo in prinašamo Vam drage sestre pozdrav in veselo vest: Slov. ženski listj v Ju-

lijski Benečiji so se združili; v bodočem letu bo izhajal le »Ženski Svet«, kot glasilo »Ženskega udruženja« in bo nadaljeval s združenimi močmi svojo začrtano pot.

»Slovenka« upa, da bodo vse naročnice pozdravile to vest z veseljem in da se bodo oklenile lista in sledile programu s zanimanjem, kot so sledile »Slovenki«.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

Vam želi

»SLOVENKA«.

G. Temil - Gorica

Via Giosuè Carducci št. 1 -- (nasproti Montu)

brusar in nožar

PRODAJA TUDI TOALETNE PREDMETE

V delavnici so nameščeni delavci specialisti za emenjena dela kakor tudi za popraviljanje vseh operacijskih predmetov itd.

Delavnica na električno gonilno silo z bogato zalogo predmetov, kakor nožev, škarij, brivnih nožev, najelegantnejših žepnih nožev, bergamskih osel, sploh vseh rezil. — Brusi brivne in žepne nože, škarje, mesarske in knjigoveške ter vse druge nože in rezila.

Za izvršena dela jamči

S 15. decembrom se tvrdka preseli v
nove povečane prostore v
ULICI CARDUCCI št. 6
(zraven drogerije Mazzoli)

Pavel Netzbandt

Otvoritev zobozdravniškega
ateljeja

Sprejema od
9-12 — 14-17

Gorica
Ul. Dante 12
za ljudskim vrtom

Gostila „Pri belem zajcu“
v GORICI - Nunska ulica

- Shajališče okoličanov in meščanov. -

Postrežba s svežimi doma-
čimi mrzlimi in gorkimi je-
dili ter z izvrstnim vipavcem,
bricem, teranon in zelencem.

Na razpolago je tudi hiev
za konje in šrambo koles.

Za obilen obish
se priporoča

JOS. MOLAR
restavrater
NUNSKA ULICA

— Vaš dom je tako prijeten in obe-
nem eleganten. Kje ste dobili, draga
gospa, to okusno pohištvo?

— Tabavila sem si opremo za spal-
nico, vse sobe in kuhinjo pri tvrdki

Anton Breščak

Gorica

Via Carducci 14 * * Gosposka ulica 14

V prostorih te tvrdke
je stalno razstavljenih
nad 50 kompletnih sob,
priprostih in najfinejših.
Cene so zmerne.

MIRODILNICA

v zvezi z lastno

dišavnico

E. GRAPULIN - GORICA

(nasproti ljudskemu vrtu)

Cene brez vsake konkurence.
Na drobno. Na debelo.

Bogata zaloga igrač in drobnarije

G. CULOT

GORICA, Raštel 2

Posebnosti : Sandali
in vsa oprema za hri-
bolazce.

ŠIRITE „SLOVENKA“

Societa Servizi Automobilistici

Ing. F. Ribì e Ci.

Automobilna služba na vseh
progah.

Posebne avtomobilne vožnje
za obisk Ogleja, Sv. Mihaela,
Podgore, Oslavija in postojnske
jame.

V zalogi ima Pirelli-jeve ko-
lesne nkaučuke. Mehanično
delo za vsakovrstne poprave :
vulkanizacije in hidraulične
preše ter ima v zalogi posa-
mezne dele.

Cene brez konkurence. Najboljša postrežba.

Automobilna postaja Via IX Agosto 6

Telefon 33.

Brzovav Ribiauto.

IZDAJA KONZORCIJ „SLOVENKE“. — TISKA NARODNA TISKARNA.
OBLASTEM ODGOVARJA J. JAKIN.

